

DU LIAUDIES PASAKŲ TOMAI

Lietuvoje užsimotą tautosakos penkiatomį tęsiant

Keletos savačių liga davė progos perskaityti pora tomų Lietuvoje išleistų pasakų ir nuodugnai susipažinti su tuo leidiniu. Tai Lietuvos TSR Mokslų akademijos, Lietuvių kalbos ir literatūros instituto, Tautosakos sektoriaus darbuotojų paruoštas leidinys. Nuo 1962 m. tas "sektorius" leidžia penkių tomų antologiją "Lietuvių tautosaka". Pirmi du tomai buvo paskirti dainoms. Trečias ir ketvirtas tomai skirti pasakojamai tautosakai ir penktasis tomas apimsia smulkiąją tautosaką. Ši antologija, palyginus su kitais tos pat institucijos leidiniais, rodo žymią pažangą (pirmo dainų tomo recenziją žr. "Draugo" 1963.IV.13 d. kultūros priede.).

Medžiagos pateikimo tvarka

Trečias tomas duoda atrinktas gyvulines, formulines ir stebuklines pasakas, viso 237 dalykus. Ketvirtas tomas apima nuotykių pasakas, pasakas-legendas, buitines pasakas, anekdotus, sakmes, padavimus, pasakojimus ir atsitikimus, viso 822 dalykus ir dar atskirą oracijų skyrelį. Abiejų tomų redaktorium pažymėtas L. Sauka. Be jo, medžiagos atrinkimo ir paruošimo darbą dirbo dar A. Seselskytė, N. Vėlius ir K. Viščinis.

Pasakų medžiaga tvarkoma ir teikiama pagal suomio A. Aarnes sudarytą tarptautinį pasakų katalogą, kurį papildė amerikietis S. Thompsonas. Tiesa, yra kai kurie reikalavimai padarytų nukrypimų arba skyrių pergrupavimų, tačiau tai nėra esminis dalykas. Kiekvieno tomo gale yra duoti būtiniausi paaiškinimai, metrikos duomenys (kūrinio užrašymo laikas, vieta, jo pateikėjas ir užrašytojas, rankraštyno numeris), be to, nurodomas siužeto numeris pagal Aarnes-Thompsono tarptautinio pasakų katalogo naujausią 1961 m. laidą. Pridėta dar retesnių žodžių žodynėlis ir rodyklės: abėcėlinė pasakų antraščių rodyklė, pateikėjų ir užrašytojų rodyklės. Visa tai tvarkoje. Jokios santraukos rusų ar kuria kita kalba nėra duota. Nurodžius tarptautinį pasakos tipo numerį, tai ir nereikalinga. V. Kalinauskas iliustracijas, skyrių antraštiniai puslapiai ir vinjetės, yra prasmingos.

Idomu, kad dar 1959 m. Lietuvos TSR Mokslų akademijos Darbu, ser. A, 2(7) nr-y B. Kazlauskienė rašė: "Kitarybiniais laikais buvo susisteminta tik dalis pasakų pagal tarybiniam tautosakos mokslui nepriimtina Aar-

DR. J. BALYS

nes pasakų motyvų katalogą" (p. 233). Matyt, vėliau apsižiūrėjo, kad pagal tą patį Aarnes katalogą N. P. Andreevo buvo sukataloguotos taip pat ir rusų pasakos, ir tas katalogas buvo išleistas jau 1929 m. sovietinės Mokslų akademijos. Tad gerai kad pagaliau ir lietuviškos pasakos pateikiamos tarptautiniais priimtu būdu. Tačiau vienas dalykas nutylimas, būtent, kas buvo to lietuviško pasakų katalogo sudarytojas. Literatūros saraše tas mano veikalas taip atžymėtas: Lietuvių pasakojamosios tautosakos motyvų katalogas, "Tautosakos darbai", II, Kaunas, 1936. Toliau sutrumpintai visur cituojama kaip LPK. Žodžiu, anapus esu laikomas "persona non grata". Dargi mano užrašytoms pasakoms (pvz. III t. 4 nr.) užrašytojo pavardė nepamintėta, nors visa kita metrika yra paduota. Tuo tarpu kitų užrašytojų-pabėgėlių pavardės paduotos, jų tarpe Juozo Būgos, V. Kulboko ir A. Mažiulio. Tiesa, du mano straipsniai įvade paminėti pilna pavarde (IV, 38), tačiau neminimas joks kieno nors išėjimo

žymus norvegų tautosakininkas R. Th. Christiansenas 1958 m. išleido veikalą "The migratory legends. A proposed list of types with a systematic catalogue of the Norwegian variants" (Helsinki, FFC 175). Jo sistema labai panaši į manąją, paskelbtą 1936 m.: mes abu sakmes pradėme klasifikuoti numeriu 3000, toliau tesdami Aarnes pasakų katalogą. Skirtingesnė yra suomių L. Simonsurio sistema, paskelbta 1961 m.: "Typen- und Motiverzeichnisse der finnischen mythischen Sagen" (Helsinki, FFC 182.) Galimas dalykas, kad kurių dviejų sistemų vis tarptautinė, kaip atsitiko su Aarnes pasakų klasifikacija.

Medžiagos atrinkimas

Įratarėje sakoma: "Atrinkant spaudai kūrinis, atsižvelgta į juo idėjinę-meninę vertę, būdingumą. Spausdinamos kai kurios ir nelabai išplitusios, tačiau savitos ir originalios pasakos; kai kurie čia pateikiami pasakų tipai iki šiol dar nebuvo niekur skelbti" (III, 7). Tokių visai naujų tipų nėra daug.

Zinoma, nepraleidžiama progos išskirti ponus, "buožes" ir dvasininkus pajuokiančias pasa-

A. Makūnaitė

Lietuvių liaudies pasakos "Ežerinio" iliustracijos.

41). Tuo pačiu klausimu aš kadaise esu taip rašęs: "Pasakoje stebuklingu būdu pakeičiamas tik vienas, ar daugiausia kelių asmenų likimas, tuo tarpu visa kita lieka kaip buvo. Juk negi gali visi žmonės būti karaliai — ir naujam karaliui taip pat reikės ir tarnų, ir darbininkų, ir karvių. Taigi, pasakose nėra tiesioginės tendencijos kovoti su socialine nelygybe ar neteisybe. Socialinė santvarka lieka nepakeista, tik pasikeičia keletas asmenų likimas: nužemintas išaukštinama ir išaukštintas nedorėlis nubaudžiamas" (Tautosakos darbai, II, 256).

Apskritai, dėl medžiagos atrinkimo daug priekaištų neturiu. Aišku, negalėjo rasti vietos prieš rusiškai ir priešsovietiniai anekdotai, pašaipos apie kolūkius, kurių žmonėse yra aibė. Tiesa, yra pora blankių pasakojimų apie sukilimus prieš rusus ir pora nepalankių anekdotų apie koriką Muravjovą (IV, 679-681). Nėra įdėta jokio anekdoto apie žydus, kai apie čigonus yra keli. Ir žy-

das, ir čigonus mūsų liaudis mėgsta patraukti per dantį. Apskritai, liaudis mėgsta humora: suvalkiečiai pasijuokia iš dzūkų, aukštaičiai iš žemaičių ir kapsų ir pan. Tačiau iš privilegijuotos klasės pasijuokti negalima. Perspaudinant Juosko dainyną buvo praleistos kelios dainos, kuriose minimi žydai nelabai palankia prasme.

Truputis statistikos

Ketvirtame tome paskelbta 880 dalykų, kurių 130 arba 17 proc. nurodyta paimti iš spausdintų šaltinių, daugiausia Basanavičiaus pasakų rinkinių ir "Mūsų tautosakos" IX t. Mano nuomone, kartą spausdintus dalykus kartoti nebuvo reikalo. Lieka dar 750 numerių, kurių šaltinių (Nukelta į 3 psl.)

A. Makūnaitė Iliustracija liaudies pasakos "Saulės vaduotojas".

po 1945 m. išleistas darbas. Tuo tarpu užsienio lietuviams skirtas "Gimtas kraštas" 32 nr-y (1967.IX.7 d.) pamini mano ir kitų tautosakinę veiklą neprikli. Lietuvoj ir išėjimoj. Vadinas, tai komas dvejetainis, kokia yra sudarytas — vienus neužrūstinti, kitus ten namie laikyti nežinioje.

Sakmės klasifikuojamos prisilaikant kiek pakeistos mano sistemos, panaudotos anksčiau minėtame kataloge, visur pažymint mano klasifikacijos numerius su LPK. A. Jonynas rašo, kad "sakmes sunku klasifikuoti... Dėl to nėra tarptautinės sakmių klasifikavimo sistemos, kokia yra sudaryta pasakoms" (IV, 39). Taip buvo 1935-36 m., kai aš sudarinėjau savo katalogą. Tačiau dabar padėtis yra jau kiek kitokia.

kas ir anekdotus. Todėl sudaryti tokie skyriai, kaip "Ponai ir baudžiauninkai, gaspadoriai ir bernai" (IV, 175-232), "Dvasininkai, jų pagalbininkai ir liaudis" (IV, 233-260), "Dvasininkai, šventieji ir jų pašaipūnai" (IV, 358-373), "Valdovai, buržuazija, okupantai" (IV, 393-401), "Priešinimasis ponams, sukilimai" (IV, 675-683). Tiesa, kad tokios medžiagos žmonėse galima rasti, tačiau čia ji ypatingai išskeliama. L. Sauka rašo: "Klasinės visuomenės socialinė, turtinė nelygybė ypač ryškiai atspindi stebuklines pasakas apie du brolius — turtingą ir vargšą, apie dalią ir nedalią... Tačiau greta pažangių nuotaikų kai kuriuose pasakų siužetuose pasireiškia ir rezignacija, fatališkumas" (III,

A. Steponavičius K. Kubilinsko eilutės pasakos iliustracija.

Kertinė Parasė

AR PĖDSAKAI PASILIKS?

Senųjų ir Naujųjų metų sąvartoje, norim ar nenorim, kažkaip realiau pajuntama nesulaukiamą laiko tekėjimą ir mūsų pačių fizines čionykštės egzistencijos trapumą. Todėl ir ant banguojančios laiko upės vandeny Naujųjų metų proga keliamas triukšmas ir kurstomas klegantis džaugsmas gali atrodyti tikrai makabriški.

Dar būtų blogiau, jei visi ištisi metai būtų praėję tik tuščiame klegesyje, kuriam nuščiūvus, nebūtų žiūrėtos jokios pėdos, kad ir jais praėita žmogaus.

Panašiai m'ntys klostosi, kai prie slenkščio į Naujuosius metais žarstai praėjusių metų mūsų kultūrinės veiklos ir kūrybinių pastangų ugniaivietis ir bandai įspėti, kaip šviesiai ir kaip ilgai jų žarijos žėruos.

Aišku kaip diena, kad daugelio pasakytų kalbų, daugelio susodintų garbės prezidentumų ir tik popierinių nutarimų egzistencija ta pačia diena ir pasitaigė. Ilgiau dar žėruos ir šildys viena kita knyga, dailininko spalvingas vitražas ar drobė, muziko įkūnytas koncertas ar spektaklis, visuomenininko ne kalba, bet konkretaus darbo pastanga. Bet kas iš to viso pasiliks mūsų tautos aruode amžinai nenykstančiu indėliu, šiandien dar labai sunku pasakyti, tad geriau ir nespėlioti.

Kasdieniška kalbant, ir 1967 metais buvome gyvi ne mažiau, kaip ir kuriais nors ankstesniaisiais. Jeigu kuris nors kūrybinės pastangos sektorius ir smuktelėjo, tai, žiūrėki, kitas vėl kiekybiškai ir kokybiškai užtelėjo. Pavyzdžiui, žvelgiant į knygas, romanais 1967-tieji negalėtų pasigirti. Jau vien kiekybiškai sveriant, vos pora knygų: Pr. Naujokaičio "Žydinčios dienos" ir Renės Rasos "Meilė trikampy".

Bet užtai poezijos derlius toks, kokio galėtų pavydėti ir nepriklausomos Lietuvos metai, ir šiandien okupuotoji tėvynė. Jau žinomi mūsų lietuviškojo parnaso vardai 1967 m. pasirodė su šiomis naujomis savo knygomis: Benediktas Rutkūnas "Mėlyna diena", Vladas Šlaitas "34 eilėraščiai", Jonas Mekas "Pavieniai žodžiai", Kazys Bradūnas "Sonatos ir fugos". Nėtrūko poezijoje ir dėmesio vertų debiutų: Sesers Marijos Jurgitos Saulaitės "Kai mes nutylam" ir Stasės Šakytės "Alkana žemė".

Dramos žanras atnešė dviejų rašytojų duoklę: po ilgų metų tylos dramaturgijon stambiu partizaninės temos veikalu grįžo Jurgis Jankus — jo drama "Peilio ašmenimis" išleista pačioje metų pabaigoje, o Anatolijus Kairys pasirodė su savo tragedija komiška "Curriculum vitae".

Šešmetinė novelė reprezentuojasi nauja Kazio Almeno knyga "Gyvenimas tai' kekė vyšnių". Aplamai, literatūrinis gyvenimas net pajavėrejo. Atgijo vėl literatūros vakarų tradicija. Iš kolonijos į kolonijas kviečiami, pradėjo skraidyti ne vien tik, kaip lig šiol, dainininkai solistai, bet ir rašytojai.

Grožinei literatūrai nemažai dėmesio skyrė kultūros žurnalai "Aidai", "Metmenys" ir šiaip lietuviškojo pasaulio periodinė spauda. Tesėjo pažadą ir literatūros metraštinis "Pradalgė" — jos pasirodė trečioji knyga. Tačiau vaikams ir jaunimui skirtosios literatūros aiškiai buvo per mažą: teigiamai pažymėtinas bene tik vienas leidinys: N. Jankutės "Kaip Algiukas vėjo ieškojo".

Muzikinę 1967 metų kūrybinę veiklą reikėtų sverti net didesniais svaisčiais, negu ank-

(Nukelta į 4 psl.)

Šiame numery:

- Ar pėdsakai pasiliks?
- Du liaudies pasakų tomai.
- Mažiausias, bet gražiausias pinigėlis.
- Žmogus kūrėjas Expo 67 parodoje.
- Vidos Kristofaitės parodai Chicagoje artėjant.
- 60 metų nuo Jono Biliūno mirties.
- Dr. Remeikis apie sovietinę rusifikaciją.
- Kultūrinė kronika.
- Nauji leidiniai.
- Filmų įvairumai.
- Spygliai ir dygliai.

MAŽIAUSIAS, BET GRAŽIAUSIAS PINIGĖLIS

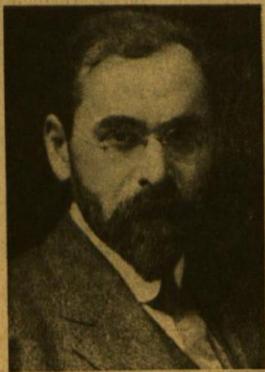
Linkolno centas ir jo kūrėjas

JONAS K. KARYS

Nėra Amerikoje monetos, kuri būtų taip gausiai kaldinta ir taip plačiai apyvartojama paplitusi, kaip mažutis bronzinis centas. Jisai čia įvestas 1909 metais ir nuo tada be pertraukos gaminamas jau penkiasdešimt devinti metai. Pagal veikiančius nuostatus, JAV monetų vaizdai gali būti keičiami po 25 metų, o Kongreso nutarimu — ir dažniau; apie cento pagrindines pusės keitima, net antaram normaliam terminui besibigiant, niekas nę neprasitaria.

Šios mažiausios krašto monetos populiarumą išugdė ir ji nuolat aukštumoje išlaiko garsaus JAV prezidento Abr. Linkolno galvos profilis, labai talentingai Viktoro D. Brennerio sukurtas ir puikiai monetose atmušdintas. Iš čia kilo ir praplėsti monetos įvardai — "Linkolno centas" ir "Linkolno galvos centas", tiek kalboje, tiek ir rašte gana dažnai vartojami beveik nuo pat pradžių. O tasai Brenneris buvo Amerikos imigrantas, atvykęs iš mūsų tėvynės Lietuvos. Ir kai jisai čia pagarsėjo, nemaža lietuvių išeivijoje ir namie visais būdais čiuposi pašnekiesio su tais amerikiečiais, kurie Linkolno centą nuolat geris, sudarinėja keleriopus jo rinkinius, gauda istorinius faktus, kuria ir skelbia prasimanymus...

Zvilgterkime objektyviai ir abu: centą ir Brennerį.

Victor David Brenner, Linkolno cento kūrėjas.

da, vietoj Brennerio kviečių varpų, mušdintamas Linkolno paminklinio pastato, esančio Washingtone, atvaizdas. Jį centui pagaminimo Frank Gasparro, vienas Philadelphiaus kalyklos monetų raizytojų, kurio vėžiūrimai inicialai "FG" padėti figūros dešinėje prie pamato.

II

Pirmieji Linkolno centai pabiro iš mašinų Philadelphiaje. Tuoj įsijungė darban San Francisco kalykla, o 1911 m. ir Denveris. Pastarųjų dviejų kalyklų gamybos centai žymėti vietovių inicialais "S" ir "D" (žemiau datos skaitlinės); pagrindinė JAV monetų kalykla Philadelphiajio tokių ženklų savo darbo monetose nedėjo (nė nededa, išskyrus "Si-dabrinį Nikelį" 1942-45 m.). Pirmasis metais naujojo cento buvo nukalta iš viso 103,006,618 monetų. Tame skaičiui su Brennerio inicialais "VDB", iki jie buvo pašalinti, Philadelphiajio pagaminata 27,999,500 ir San Francisco ke — 484,000. Tie ankstyvieji su "VDB" centai numizmatų rinkoje bematant emė brangti ir tebebrangsta toliau. Ypač aistringai gaudomi San Francisco "VDB" centai, kurių pavienio kaina seniai perkopė 100 dolerių. Na, brangsta po truputį ir visi kiti ankstyvesni linkolniškiai; tatau reina nuo šioikių ar tokių ženklų, o taip pat nuo metinių laidų dydžio.

1909-1958 m. imamai, vieno Brennerio kūrybos Linkolno centų buvo išleista 25,786,056,615; pusiau Brennerio, pusiau Gasparro kūrybos, nuo 1959 m. iki liepos 1 dienos 1967 m., išėjo iš kalyklų dar 22,923,395,363 vienetai; taigi, iš viso šių mažų monetų išleista apie 48,709,451,978. Šiame milžiniškame skaičiūje, žinoma, telpa ir 1,093,838,670 centų, 1943 m. nukaldintų iš geležies, bei 0,005 inčo storu mo cinko plėnele iš viršaus pašviejintų. Tuo būdu per metus buvo sutaupta karo reikalams apie 3,5 mil. kilogramų vario.

Beje, sklido ir tebesklinda paškalas apie neva pastebėtas apyvartoje 1943 m. laidos vario bronzos Linkolno centukus; numizmatų spekuliantai ir kainas tiems tariamiesiems unikatams pūtė tūkstančiais dolerių; tačiau Kalyklų departamentas tvirtina (1967.8.14 raštas man), jog "no copper cents were struck at the US Mints during 1943". Paskalas tyrinėjant, paaiškėjusios dvi galimybės: arba tariamieji "1943 m. variniai centai" kiemo nors bandomais padengti variu ir šitokiū būdu padaryti "variniais", arba tikruose variniuose perdirta i "1943" legali jų laidos data. Šiaip ar taip bebūtų "1943" metų kitoki, nei apcinkuoti geležiniai, Linkolno centai (jei kas juos turi ar matė; aš — nemačiau) yra falsifikatai.

III

Viktoras Dovidas Brenneris, sūn. Georgo ir Saros (Margolis) gimė Lietuvoje, Šiaulių mieste, 1871 m. birželio 12 d., mirė New Yorke 1924 m. balandžio 5 d. Visuose amerikietiškuose šaltiniuose, kiek tik jų radau ir peržiūrėjau, šis plačiai išgarsėjęs medalistas bei skulptorius vadintas Victor David Brenner, arba Victor D. Brenner. Taip jis visur išsirašydavo ir pats.

Jo senelis buvęs kalvis, o tėvas vertėsi raizymo darbaiš puošmenose, tašydavo akmenis paminklams antkapiams, mokėjo išpaustyti minkštesniame akmeny šešėlinius paveikslus (siluetus). Iš kur Brenneriai i Šiaulius buvo atkile — tikrų žinių nėra. Collier's enciklopedijoje (t. 4) pasakyta, jog Viktoro tėvai buvę amerikiečiai; atseit, gimę, ar tik kada nors JAV kaip imigrantai gyvenę. Immigrant, and Naturalization Service, Washington, paklaustas atsakė, jog anų laikų atvykėlių Ameriko, taigi ir Brennerio, užrašų ne turis. Vietinės imigrac. įstaigos apie Brennerio įvažiavimą i JAV taip pat nerandancios žinių.

Pasimokęs vietos mokykloj, vos 13 metų berniukas Viktoras pradėjo dirbti tėvo dirbtuvėje. Po trejų metų jis paliko namus ir išvyko "laimės ieškoti" Kaunan (ki tomis žiniomis — Rygon); tenai sau duoną pelnydamas jau savarankiškai, jis raizė spaudus, puošėmenas, mėgino skulptūrą ir vis mokėsi. Susidūręs su policija ne va už kažkokio antspaudu padirbimą, 1890 m. pabėgo i Ameriką ir gegužės 7 d. atvyko New Yorkan.

Tačiau labiausiai Brennerį — medalistą išgarsino Linkolno galvutės cento monetose, bilijonais paplitusioje visuose šio plataus krašto kampeliuose ir dalinai kitose šalyse. Prezidentas Theodoras Rooseveltas, 1908 m. pozuodamas Brenneriui kuriant Panamos medalį, pastebėjo studijoje kabojusią, Brennerio kiek anksčiau sukurta, dailią plakete, kurioje vyravo Abraomo Linkolno galvos su puse krūtinės profilis. Lyg, sakytum, gyvas velionio prezidento atvaizdas Rooseveltą sužavėjo. O atėjus laikui realizuoti sumanymą apie monetą su Linkolno portretu, Rooseveltas pasakė tuometiniam savo Finansų sekretoriui George B. Cortelyou, jog tam tikslui labai tiktų Brennerio modelis iš matytos, neužmirštamos plakėtės. Abiem nedvejojant sutarus, Brenneris gavo užsakymą; ir tai — be jokio pasirinkimo iš daugiau! Mažyt, prezidentui ir sekretoriui buvo neabejojamai aišku, kad niekas geriau Linkolno neatvaizduos.

Retai būdinga: Viktoro Brennerio sukurtą monetą ne per beveik kapą metų niekam nenubisodo. Ir kur gi nusibost! The Numismatist žurnale (1909 m. kovo mėn.) skaitome, jog Brenneris medalinio meno srityje buvęs genialus kūrėjas, didis meistras. O naujasis centas "...will carry Mr. Brenner's name to periods when the builders of great monuments shall have been forgotten." Esą, toli visus pralenkęs ir nepalikęs Amerikoje nė vieno sau lygaus,

Čia Brenneris tuoj gavo savo profesijoje darbo ir laisvalaikiais griebėsi toliau mokytis: lankė Cooper Union, National Academy of Design, Art Students League. 1894 m. jis jau turėjo savo nuosavą dirbtuvę, kurioje sėkmingai raizė įvairias formas sidabro dirbiniams, šioikioms bei tokioms brangenybėms, mėgino savo jėgas vėlgi skulptūroj ir medalizme. Prasigyrėjęs, pasikvietė Amerikon ir šeima. Jo talentą ir gabumus netrukus pastebėjo Žinovai, atsirado filantropų; jų padedamas, Viktoras Brenneris 1898 m. išvyko mokytis i Paryžių. Ten studentavo pas Louis Oscar Roty, paskui dvejus metus mokėsi bei dirbo pas Peuch, Verlet ir Dubois žinomą Julien Akademijoje; apie metus keliauo po Europą. Sugrįžęs New Yorkan, atidarė savo studiją. 1904 m. Brenneris vėl nuvyko dar pasimokyti pas Roty i Paryžių. Grįžo atgal 1906 m. Jam esant Europoje, jo sukurti plastinio meno, o ypač medalistiniai kūriniai buvo išstatyti parodose Berlyne, Paryžiu, Londono, Muenchene. Tiek užsienio, tiek ir Amerikos parodų komitetams apdovanojo visą eilę jo darbų atitinkamais medaliais. Victor D. Brenner emė sparčiai garseti. Laikui slenkant, jis vjis dar lavinosi, tobulėjo, iki pagaliau iš kopė ne tik i kurio vieno krašto, bet i pasauliniu menininku aukštumas. Jo puikiais kūriniiais pasipuošė eilė įžymiųjų Europos ir Amerikos muziejų.

Nekalbant apie Brennerio Shenley Fountain Pittsburghe (1916) ir keletą išsiskiriančių jo kūrybos biustu, skulptūra jo vis dėlto taip plačiai neišgarsino, kaip išgarsėjo jis medaliniame mene. Jo plakėtės, medaliai, antspaudai ir kiti šio pobūdžio kūriniai tiesiog žavūs, iki smulkiausių detalių išbaigti, kone "gyvi". Skaitant ir antraštas puses, kaip ir dera, Brenneris yra sukūręs daugiau kaip šimtą pasisekusių dalykų; keleta jų reikia čia paminėti, būtent: George Curtis medalis Columbijsko universitete; Michigan valstytės medalis savanoriams, tarnavusiems Philipnuose; New Yorko vieš. bibliotekos antspaudas (1903); John Fritz medalis, isteigtas United Engineering Society of America; Fine Arts Federacijos medalis (1904); Amerigo Vespucci ir Paul Jones plakėtės (i žymiųjų asmenų Amerikos istorijoje atminimui); Wisconsin uni versiteto 50 metų sukakties plakėtė (1904); Collis P. Huntington, Samuel P. Avery ir eilė kitų portretinių plakėčių; Panamos kano medalis (1908); tarptaut. tuberkuliozės kongreso, įvykusio 1909 m. Washingtone, medalis; etc., etc.

Kaip nesunku bent iš pavardės ir jo artimųjų vardų spėti, Viktoras D. Brenneris, nors gimęs Lietuvoje, nebuvo lietuvis. Med. daktaras Aleksandras M. Račkus iš Chicago, daugiau gydytojas, negu numizmatikas, palikęs gana išradinių dalykų lietuviškoje numizmatikoje, garsino Brennerį lyg kokį grynakraujį lietuvi, An-tai, 1929 m. rugpjūčio 24-29 dienomis vykusiame Chicagoj Amerikos Numizmat. S-gos metinia-me susirinkime minėtasis Račkus perskaitė savo "referata", o gruodžio mėn. The Numismatist žurnale (psl. 794-95) ir išspausdino, skirtą in memoriam Brenneriui,

Pirmieji 1909 metų Linkolno centai su Viktoro D. Brennerio inicialais VDB (viršuje) ir 1918 metų Linkolno centai su tais pačiais inicialais po Linkolno petimi.

Brenneris savo puikiai baigtais kūriniiais nustatęs šio krašto medalizme nykstančios meninio ir mechaninio tobulumo standartus. Atlikti, padaryti taip, kaip Brenneris galėjo, visuomet būsianti Amerikos medalistų siekiamoji riba; jos nepasiekus, niekas negalėsįs šioje srityje tapti pripažintu kūrėju — meisteriu...

Pastovai Brennerio gyvenamoji vieta buvo New Yorkas; paskutiniai jo gyvenimo metai jo adresas buvo 119 East 19th Street, New Yorke jis atvykęs i šį kraštą sustojo, čia 1913 m. vedė (Anna Reeb), čia dirbo, mokėsi, kūrė, priklausė organizacijoms (National Sculpture Society, Architectural League of New York, American Numismatic Society, Arts Club), 1910 m. parašė knygą "The Art of the Medal", čia mirė, Montefiore ligoninėj kiek pasirgęs. Mirdamas paliko žmoną, motiną, seserį Miriam ir tris brolius, pagal anglų rašybą — Morris, Samuel ir Michael, kuris buvo skulptorius ir gyveno Paryžiuje.

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2853 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-11 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami sutarimą.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WALBROOK 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS, GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmia ligonius pagal susitarimą. Jei netaisliepia, skambinti HU 8-3222

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; trečiadieniai uždaryta. Antradieniai ir penktadieniai vak. nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak. Šeštadienį 2-4 val. Trečiadienį ir kitu laiku pagal susitarimą.
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WALBROOK 5-5048

DR. G. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 N. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Tel. ofiso HE 4-5848, rez. 388-2233

PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9, antr., penktadienį 1-5, trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Linkolno cento 20 metų sukakties proga. Tenai gerb. daktaras, pagarbines deramai pačią monetą, pirmą kartą tokioj viešumoj tarė, jog Victor D. Brenner, gimęs "dideliame Šiaulių mieste", esąs lietuvių kilmės ("of Lithuanian descent"), ir tikroji jo pavardė esanti "Viktoras Barnauskas". Nė vienu žodžiu nepriminėš iš kur jis tatau paėmė, Račkus savo atradimą paremia šitaip: "...by birth, ethnologically and geographically, Brenner belonged to Lithuania." Vienas kitas nekritiškų amerikiečių šį atradimą priėmė, o pats atradėjas netrukus įprato manyti esąs absoliučiai teisus...

Puskapiui metų prabėgus, Linkolno centas, kaip ir pats Linkolnas, vėl buvo prisimintas: centui 50 metų, nuo Linkolno gimimo 150 metų. Ta proga, aišku, negalėjo neprabilti ir dr. Račkus, didžiausias mūsų šio "lietuvių" Brennerio gerbėjas. Tačiau, matyt, ilgiau pameditavęs, jis "Barnausko" įvardo lietuviškumu suabejojo. Ka gi: Barnauskas kaip ir priminė Sachnauską, žinomą Kauno valytoją, o tasai priklausė kaha-lui. Kitas reikalas — Barnauskas. Čia jau niekas neprikli, kad pagarsėjęs vyskupas būtų buvęs koks semitas, nė lietuvis. Ir Račkus neatšispyrė pagundai savo atradimą pataisyti — iš Barnausko jis padarė Baranauską. Tiesa, a-

HE 4-5758.
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v. šeštadieniai 10-11 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.
Ofs. 735-4477, Res. PR 8-0960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rez. GI 8-0573

DR. B. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
PRITAIKO AKINIUS IR MOTERŲ LIGOS
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. popiet. Trečiadieniai uždaryta

DR. JANINA JAKSEVICIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Firmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 v. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadienį 1 iki 4 val.

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v.; šeštadienį nuo 9 iki 12 val.; arba susitarimą.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarimą.

DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 50th Street
Val.: pirm., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 12-4 val. p. p., 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. o trečiadienį uždaryta.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius, šeštadienius ir 12 iki 4 popie.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALYBĖ
MEDICAL BUILDING
7154 South Western Avenue
Firmad., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 5-8 val. vakar. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį 1 val. ryto iki 1 iki 4 val. Ofiso tel. RE 7-1488
Rez. tel. 239-291

DR. MARIJA LINAS
KUBERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HE4-8545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2388 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 5-8 val., antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmą dieną tik susitarimą

DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštadienį 9 v. r. — 2 v. p. p. Išvykęs iki sausio 5 d.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Iškiria akis Prizaiško akinus ir "cosm-eye lenses"
Val.: 9:30-12:30 ir 1:30-3:30
Kitom valandom susitarus
Uždaryta antradienį ir trečiadienį.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. ofiso PR 6-7800; Namu 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos: 9-12 v. p. p. Išskyrus trečiadienį
Tel. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 S. Kedzie Ave.
Val. pirm., antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
PEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Prieš šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: pirm., antradienį, ketv., penktadienį 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštadienį nuo 2-4. Trečiadieniai ir kitu laiku susitarus telefonu:
Telef. REpublic 7-2290

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ PUSLĖS IR PROSTATŲ CHIRURGIJA
Ofisas 2454 West 71st St.
Val. antradienį nuo 2-5 popiet ketvirtadienį nuo 6-8 vak
Ofiso telefonas: 776-2880
Rez. telef. PR 9-6730

DR. ALDONA SIMKUS
AKTŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 S. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namu tel. 639-1071
Vistal pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos: pirm., antr., ketv., 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šeštadienį 1-4 v. vak. Sekmadienį trečiadienį — uždaryta
Rez. tel. WA 5-3090

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-8296
Valandos: 2-5 v. r., penktadienį 10-12 v. r., 2-8 val. vak. Šeštadienį 1-4 v. vak. Sekmadienį, trečiadienį — uždaryta
Rez. tel. WA 5-3090

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą dieną ligonius tik susitarus
Val.: 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
2524 West 69th Street
Valandos: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. vak. Šeštadieniai 1 iki 4 val. Trečiadieniai uždaryta

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 S. Albany Ave.
Val. pirm., antradienį, ketv. 6-8 v. vak.; penktadienį 2-4 popiet. Kitu laiku pagal susitarimą

DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIŪBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val. pirm., antradienį, penktadienį 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirtadienį 6-8 v. vak. Šeštadieniai 10-2 val.

DU LIAUDIES PASAKŲ TOMAI

(Atkelta iš 1 psl.)
nurodyti rankraščiniai rinkiniai, saugomi Lietuvos tautosakos rankraštyne (buvusiam Lietuvos tautosakos archyve). Iš visos IV tome paskelbtos medžiagos tik 191 dalykas arba 21,7 proc. buvo užrašyti "tarybiniais" laikais, tad nuostimis labai kuklus. Žymiausi pokarinio laikotarpio rinkiniai, ypač sakmių užrašytojai, yra E. Karalūtė, N. Vėlius, E. Glemžaitė-Dulaitienė ir E. Rūkštelė (pastarosios dvi rinko tautosaką ir neprikli. Lietuvoje, ir vėliau).

Šią statistiką būtų galima toliau tęsti. Dar nereikia, kad visi likusieji 750 numeriai, atspausdinti 1946 m. iš rankraščių rinkinių, buvo paskelbti spaudoje pirmą kartą. Daugelis tų tekstų jau buvo atspausdinti visoje eilėje mano paruostų leidinių: "Lietuvių sąmojus" (1937), "Lietuvių liaudies sakmės" I (1940), "Lietuviškos pasakos" (1944 2 leid. 1951), "Istoriniai padavimai" (1949), "Dvasios ir žmonės" (1951), "Lietuvių mitologijos sakmės" (1956) ir "Užburti lobiai" (1958). Užimtų daug laiko nustatyti ir suskaičiuoti, kurie tekstų jau buvo paskelbti tuose mano leidiniuose, nes tarybiniai tautosakininkai nesiteikė metrike to atžymėti, jie nurodė tik rankraščio originalą. Labai juos barti dėl to nenoriu, tačiau dėl bibliografinio pilnumo reikėjo nurodyti, kas ir kur jau buvo anksčiau paskelbta. Palyginus mano atspausdintus tekstus su dabar paskelbtomis jų redakcijomis matyti, kad mano buvo daugiau prisilaikyti originalu. Redagavimo principai išdėstyti III t. pratarmėje, p. 7-8. Su jais iš esmės galima sutikti.

Šiaip ar taip, tuodu tomu vargu ar duoda 50 proc. visiškai naujos ir dar niekur nespausdintos medžiagos. Jėg daug tų pačių variantų buvo atrinkti spaudai ir mano, ir dabartinių Lietuvos tautosakininkų, tarsi tik rodo, kad mūsų nuomonės, kas yra vertinga ir spausdintina, daugeliu atveju sutampa.

Nauja gaida

Idomu, kad šiuose tomuose yra nemaža variantų, užrašytų Maž. Lietuvoje (dabar Kaliningrado srity) ir Baltarusijoje iš ten gyvenusių ar gyvenančių lietuvių. Anksčiau to buvo vengiama ir apsiribojama medžiaga, už

rašyta tik dabartinėse "tarybinės" Lietuvos ribose. Kitas įdomus reiškinys yra tas, kad nebevegiama religinių ir mitologinių sužetų, į kuriuos anksčiau nebuvo kreipiama dėmesio, tarsi jų visiškai nebūtų. Dievo ir velnio jau nebesibaidoma. Yra atskiri pasakų-legendų (IV, 155-172) ir etiologinių bei mitologinių sakmių skyriai (IV, 421-490). A. Jonynas rašo: "Didžiausia ir reikšmingiausia sakmių dalis yra mitologinės sakmės... Mitologinėse sakmėse veikia bemaž visos pagrindinės mums žinomos lietuvių mitologinės būtybės. Šioms būtybėms apibūdinti bei suprasti sakmės duoda labai vertingos medžiagos. Kai kuriais atvejais tai yra pagrindinis mitologijos šaltinis" (IV, 41). Apie padavimus tas pats autorius taip rašo: "Padavimuose dažnai nuskamba aiškiai patriotinė gaida. Liaudies patriotizmas, neapykantą svetimšaliams matyti iš padavimų, pasakojančių apie kovas su totoriais, švedais ir prancūzais (ir su rusais. J.B.)... Liaudies tradicija iki šiol tebėra išlaikiusi atgarsius tos reikšmės, kurią Lietuvos istorijoje, jos kovose dėl laisvės turėjo piliakal-

niai ir pilys" (IV, 52, 54-55). Vis kam pritariu!

Aiškinimai

Abu tomai turi ilgesnius aiškinamuosius įvadus, kuriuos trečiam tomui parašė L. Sauka (III, 9-55) ir ketvirtam tomui pats Tautosakos sektoriaus vedėjas Arb. Jonynas (IV, 7-60). Tie įvadai, kaip ir visos penkiatomis, skiriami platiems skaitytojų sluoksniams. Daugeliu atveju tie aiškinimai yra teisingi ir bus naudingi eiliniams skaitytojams, tačiau tautosakininkams jie nieko naujo nepadeda. Žinoma, neapsieinama be tam tikro ideologinio nudažymo. Vis pabrėžiami socialiniai santykiai, klasių kovos atgarsiai tautosakoje, neapykanta ponams ir panašios tirados. Tačiau čia pamiršamas kitas dalykas, kad liaudies labai mėgta priešpriešinius sugretinimus, sudaro juokingas padėtis gryno humoro dėlei: jie mėgsta pasijuokti ne tik iš ponų ar kunigų, bet ir iš velnio, ir iš kai kurių šventųjų (pvz. kollektorių, Petrus nupliko, arba šv. Jurgio balno kilpa).

Mažas įspyrimas daromas to-

A. Makūnaitė. Liaudies pasakos jaunoji ruošiamą sutuoktuvėm.

kiu A. Jonyno posakiu: "Ikitarybiniais laikais vaisingai tyrinėti pasakojamąjį lietuvių tautosaką trūkdė nekritiškas Vakarų folkloristikos vyravusių teorijų taikymas lietuviškai medžiagai" (IV, 8). Norėdama išvengti šio pavojaus, autorius tame pačiame puslapyje cituoja net tris rusų folkloristikos. Tokiu būdu da bar lietuviškai tautosakai taikomos Rytų arba rusų folkloristikos teorijos... Tai kas dabar geriau? Abu autoriai, L. Sauka ir A. Jonynas, labai dažnai cituoja tuos rusų autorius, ypač V. Proppą, ir tik retkarčiais sumini kurį vakarietišką autorių. Žinoma, neišvengiamai ir pakartotinai cituojami tokie folkloro "autoritetai", kaip Leninas ir Gorkis. Oi varge, varge, vargeliai mano...

Kuklus užsimojimas

Kad ir turėdama trūkumų (kai kurie jų tarybinėje santvarkoje yra neišvengiami), šis leidinys tenka vertinti teigiamai. Iš antologijos daugiau ko laukti būtų per didelį reikalavimą. Vis dėlto tai yra labai kuklus užsimojimas, jei tuo penkiatomiu bus pasitenkinta. Basanavičiaus prieš 60 su viršum metų Amerikoje išleistas septynių tomų pasakų rinkinys vis dar pasilieka nepalengktas. Latviai nepriklausom-

ybės metu išleido po keliolika tomų turinčius pasakų ir dainų rinkinius, kurie iševijoje buvo iš naujo perspausdinti. Mano vado vaujamas Lietuvos tautosakos archyvas buvo užsimojęs leisti "Lietuvių tautosakos" lobyną, kuri būtų sudarę šios serijos: A—sakmės, B—pasakos, C—dainos, D—melodijos, E—patarlės ir priežodžiai, F—mįslės, G—tikėjimai, H—papročiai. Kiekvienos serijos buvo numatyti trys tomai, kurių išėjo tik vienas: Lietuvos liaudies sakmės, I. Kaunas, 1940. 448 p., 890 numeriu. Užėję okupacijos ir karas visą tą sumanytą sužlugdė. Paruošti spaudai rankraščiai nepaėjo per vokiečių cenzūrą. Dalį rankraščių išsivežiau ir paskelbiau iševijoje atskirais leidiniais, kurie buvo aukščiau suminėti. Kada bus šis didelis planas įvykdytas?

Gerai ar blogai?

Ir dar vienas dalykėlis. Nepriklausomoje Lietuvoje lietuvių tautosakos archyvas buvo visiškai savarankiška įstaiga. Isteigus Lituanistikos institutą, jame buvo savarankiškas Lietuvos tautosakos skyrius, šalia kalbos ir istorijos skyrių. O dabar mes ten turime tik Tautosakos sektorių arba skyrių prie Lietuvos kalbos ir literatūros instituto. Atrodo, kad tautosaka liko nuvertinta.

MERGVAKARIO DAINA

— Oi, žydėk, žydėk,
Sausa obeiše,
Oi, žydėk žydėk,
Sausa be lapelių,
Oi, žydėk žydėk,
Sausa be lapelių.

— Oi, kaip man žydėt,
Sausai obeiše,
Oi, kaip man žydėt
Sausai be lapelių,
Oi, kaip man žydėt
Sausai be lapelių?

Kas man išsproginis
Žaliuosius lapelius,
Oi, kas man sukraus
Raudonus žiedelius,
Oi, kas man sukraus
Raudonus žiedelius?

— Vėjelis supūs
Žaliuosius lapelius,
Saulutė sukraus
Raudonus žiedelius,
Saulutė sukraus
Raudonus žiedelius.

— Oi, tekėk tekėk,
Jauna mergužele,
Oi, tekėk, tekėk,
Jauna be tėvelių,
Oi, tekėk, tekėk,
Jauna be tėvelių.

— Oi, kaip man tekėt,
Jaunai merguželei,
Oi, kaip man tekėt
Jaunai be tėvelių,
Oi, kaip man tekėt
Jaunai be tėvelių?

Oi, kas man gi duos
Didį pasogėlį,
Oi, kas man sukraus
Didelį kraitelį,
Oi, kas man sukraus
Didelį kraitelį?

— Mėnulis duos
Didį pasogėlį,
Saulutė sukraus
Didelį kraitelį,
Saulutė sukraus
Didelį kraitelį.

(Daina paimta iš 1962 m. Vilniuje pradėto leisti penkiatomio leidinio "Lietuvių tautosaka" pirmojo tomo: Dainos. Čia dr. J. Balio rencauojamos Pasakos yra taipgi šio penkiatomio tęsinys.)

A. Steponavičius. K. Kubilinsko eiluitos pasakos iliustracija.

ŽMOGUS KŪRĖJAS EXPO 67 PARODOJE

Neišdylantys išpūdziai ir prisiminimai

SAULĖ JAUTOKAITĖ

(pabaiga)

"Figaro vestuvėse" vienietė sol. Reri Grist su savo lankščiu koloratūrinu sopranu atliko Suzanos rolę. Kunigaikštį su kunigaikštienę dainavo baritonas Eberhardas Waechteris ir sopranas Hilde Gueden, abu seniai pasižymėję savo rolėse. Šio klasiko kompozitoriaus operų muzika galima pasigrožėti, pasižlaugti, būti daugiau ar mažiau veiksmo stebėtoju, bet ne išgyventoju. Jo muzika dar neįtraukia žmogaus jausmų taip, kaip tai dar vėlesnių romantikų muzika. Todėl abu šie operų spektakliai buvo gražūs akiai ir malonūs ausiai.

Kiti du operos spektakliai buvo kito vokiečio kompozitoriaus Richardo Strausso (1864-1949): romantiška komedija "Der Rosenkavalier" ir tragedija "Elektra". "Der Rosenkavalier" spektakliui dekoracijos ir kostiumai buvo padaryti pagal šios operos 1911 m. premjeros originalus. Kadangi šiai operai svarbu ne tik geras muzikinis pastatymas, bet ir vaizdinis, todėl dekoratorius vėl turėjo progos parodyti savo meniškumą, šį kartą aukštesnėmis dekoracijomis atvaizduoti aristokratišką Vieną. Nors solistes Christa Ludwig, Leonie Rysanek ir Wilma Lipp buvo miela pamatyti ir jų paklausyti, bet jos vis dėlto nepajėgė pilnai pagriebti žiūrovų, o gal būt, buvo per daug tikėtasi, po Chicagoje porą kartų matyto tokio aukšto lygio Salzburgo festivalio "Der Rosenkavalier" nufilmuoto spektaklio. Šiai operai svarbu ne tik geri balsai, turtingas pastatymas, bet taip pat solistės turi atitikti savo rolėms ir jas gerai suvaidinti.

Ispūdingas "Elektros" spektaklis

Paskutinis Vienos operos matytas spektaklis buvo to paties Strausso dramatiškiausia opera "Elektra", pagrįsta graiko Sofoklio tragedija. Čia Strausso muzika nebe poetiškai romantiška, kaip jo vėlyesnėje "Der Rosenkavalier", bet žiauriai dramatiška, išreiškianti žmogžudystę, kerštą, neapykantą, skausmą, gailestį. Kadangi Straussas buvo didelis Wagnerio pasekėjas, todėl ir čia dvi valandas be jokios pertraukos plaukia muzikinė drama, išvystydama Elektros tragediją. Šis Elektros spektaklis buvo paskutinis garsiojo šiu laikų operos režisieriaus Wielando Wagnerio (pernai miręs kompozitoriaus Richardo Wagnerio anūkas), operos pastatymas. Wielandas Wagneris pasižymėjo nepaprastai originaliais, savotiškai vaizdžiais operų pastatymais. Jis sukuria ne tik vaizdų spektaklį, bet taip pat jį įtraukia žiūrovą, jam palikdamas spektaklį baigti savo vaizduotėje. Pakilus uždangai, scenoje matome šešias, neaiškiai raudonas ir mėlynai apšviestas kolonas, apšlakstytas krauju, apkabinėtas gyvulių galvomis, suteikiančias visam vaizdui paslaptingą ir šurpią nuotaiką. Grindų raštai prasideda akmenimis ir baigiasi voratinklio raštu. Ši tema yra tęsiama Klytarnestros apsiauste, primenant jos pačios patekimą į savo ir Elektros pinkles. Veikėjai demonstratyviai neišsina iš scenos, tiktai tamsoje pranyksta ir vėl nepastebimai atsiranda. Ne kiekvieną dieną tokį menišką operos pastatymą galima pamatyti. Esu labai patenkinta, turėjusi tokią retą ir gerą progą

pamatyti garsaus ir talentingo Wielando Wagnerio nepamirštamą režisūrinę kūrybą.

"Elektros" spektaklio pagrindines roles vo kiekčių kalboje taip pat atliko tarptautinės solistės, vienos iš pačių stipriausių balsų operos pasaulyje. Elektra dainavo Birgit Nilsson (švedė), jos seserį Chrysothemis atliko Leonie Rysanek (vokietė), ir jų motiną Klytarnestą Regina Resnik (amerikietė). Šios trys solistės jau kelinti metai kaip kartu Vienoje atlieka šią operą, todėl nėra ko stebėtis, kad jos išgauna tokį išbalansuotą, dramatišką ansamblį, atlikdamas savo roles tokiame aukštame muzikiniame ir teatraliniame lygyje. Jos taip pat išsispacializavusios savo rolėse, kad, jas išgyvendamos, praranda pačios save. Negalima įsivaizduoti, kad čia yra ta pati Birgit Nilsson, tiek kartų girdėta Chicago Lyric operos Turandot, Fidelio, Isoldos ir kitose rolėse, arba Loene Rysanek, prieš vakarą matytą Vienos imperatorės Marijos Teresės rolėje.

Expo 67 parodoje, Montrealyje, prie Place de Arts — Wilfrid Pelletier salės, kurioje vyko operų spektakliai.

Nepamirštama scena buvo ta, kada Elektra (Nilsson), norėdama atkeršyti motinai už tėvo nužudymą, stengiasi savo seserį Chrysothemis (Rysanek) tam prikaltėti, o ši visu kūnu ir siela kratosi tos minties. Čia tuojau pagalvoju apie Aarono Copelando pasakymą, kad tikras artistas yra tas, kuris prieš keletą tūkstančių akių išdrįsta parodyti žmogaus pačius švelniausius ir pačius žiauriausius jausmus be jokių rezervų. Čia minėtos solistės taip stipriai susiėmė vaidyba ir dainavimu, viena kitai nepasiduodamos, kad ir mums žiūrovams pasidarė šurpiai neįjauku. Spektakliui pasibaigus, visi sužavėti žiūrovai sustojo, keldami ilgiausias ovacijas. Publika vis nenorėjo jų paleisti, o jos buvo puikios ne tik dainavimu, bet ir šių ovacijų priėmimu.

Tur būt, daugiausia prie šių operų muzikalumo prisidėjo dirigentai Josef Krips ir Karl

Boehm, kuris yra dabartinis Austrijos muzikos generalinis direktorius. Vienoje nėra taip svarbu kas dainuoja, bet kas diriguoja. Amerikoje dirigentas išsina tik vieną kartą, spektakliui pasibaigus, nusilenkti, o čia jis išsina po kiekvieno veiksmo. Ir dirigento pareiga yra iš solistų "žvaigždžių" padaryti vieną, muzikalų ansamblį be jokių išsivyravimų ar išsiokymų, ne taip, kaip yra įprasta itališku operų grupėse. Kita, kas prisideda prie girdėtų operų kokybės, tai yra Vienos operos sveiką "politiką", kad nėra mažų rolių, bet yra tik-tai trumpos rolės, ir šias trumpas roles čia taipgi atlieka pirmaeiliai solistai. Ir užtai ši opera pasižymi tokiu lygiu muzikaliu spektaklių pastatymu, išbaigtu iki mažiausių detalių.

Po šių Vienos spektaklių priėjau išvados, kad meniškam operos pastatymui nėra galo, nes kiekvienas solistas, dirigentas, režisierius ir žiūrovas vis atras ką nors naujo, nesvarbu kiek tai kartų atliktu ar kiek kartų matytu tą pačią operą. Nesvarbu ir kokia operos grupė tai demonstruotų, ar tai būtų Vienos valstybinė, Chicago Lyric, New Yorko Metropolitan, Bostono American National, New Yorko City, buvusios Metropolitan "dukters" National Opera, jos visos siekia to paties meniškumo tik su skirtingais stiliais, ištekliais, talentais, tikslais.

Šioje tarptautinėje Expo 67 parodoje pamatėme žmogų kūrėją, atsiskleidusį visoje savo plačiašakėje kūryboje — mene, literatūroje, muzikoje. Tiek žmogų kūrėjas, tiek tos kūrybos interpretuotoja gal geriausiai apibūdina anglų dramaturgas Sekspyras. Anglijos paviljone, skulptoriaus Mario Armengolo žmogaus statulų miške po stiklu buvo padėta knyga. Šioje daugiau kaip 350 m. sunumo knygoje Danijos princas Hamletas sako: "Koks nuostabus yra žmogus! Koks kilniūs protu! Koks begaliniai sugebasi!"

VIDOS KRIŠTOLAITYTĖS PARODAI CHICAGOJE ARTĖJANT

Sausio 7 d. Čurlionio galerijoje atidaroma **Vidos Krištolaitytės** tapybos paroda. Kiek galima jausti, tai bus įspūdingas dailininkės grįžimas Chicagą, kur ji prieš kelerius metus pradėjo savo, kaip menininkės, kelį studijoms ir dalyvavimu bendrinėje mūsų dailininkų parodose. Kaip žinome, ji savo velesnes studijas New York'e vainikavo ten šių metų pradžioje individualia ir ypač kritikos gerai įvertinta paroda. Šiuo tarpu, jos laukiant Chicagoje, čia tik pora minčių priešparodiniam susipažinimui.

Vidos paveikluose matysime vešias, žalias linijas, gilius juodus brūkšnius, putnius raudonus sluoksnius, blizgančias mėlynas. Vida drąsiais ir išstaisiais mostais deda dažą ant dažo. Jos paveikslai pilni judesio ir veiksmo, tiesiog virpėte virpa. Žiūrovas stebi Vidos tapybos linijas ir besiliejančias dėmes ir staiga nustemba, pamatęs drobėje išskylančią žmogaus pavidalo šmėklą, nulieta iš brūkšnių ir dominuojančią visą paveikslą. Sunku toje šmėkloje atrasti rankų pirštus ir juos suskaičiuoti. Neįmanoma atpažinti ir akių spalvą. Žiūrovas tuoj pastebi, kad tai nėra figūra, kurią buvo įpratus matyti natūralistų darbuose, matyti sėdinčią ar gulinčią, apsuptą kasdieninių rakandų lengvai atpažintos gamtos fone.

Vidos Krištolaitytės žmogus nėra figūrinis, bet figūratyvinis. Mes čia tik užmatom kūno formą, kuri dominuoja ir nustelbia tą visą gamtos foną. Mes net kartais nežinome, ar Vidos žmonės sėdi, ar guli, ar stovi. Kyla jausmas, kad tik rėmai sulauko ir prirakina tą žmogų toj aplinkoj, kuri ribojasi paveikslu. Vidos paveikluose turėsime retą progą pamatyti abstraktaus realizmo srovės šalininkę. Vida, kaip ir daugelis abstraktaus realizmo dailininkų, dinamiško veiksmo įspūdį savo paveiksluose įkūnija ne vien tik spalvomis, bet ir išstomis vešiomis linijomis. Vidai veiksmai dažnai yra viskas. Tuo savo veiksmingumu, ta išlieta savo energija, tuo drąsiu dėjimu dažų ant drobės Vida iškelia įdomią abstrak-

taus realizmo problemą, būtent: ar dailininkas jau turi išankstinį vaizdą, kurį tik perneša drobėn, ar tas vaizdas atsitiktinai atsiranda pačiame tapyimo procese, sakytume pačioje kūrybinėje ekstazėje? Ar Vida, pilna energijos, deda dažą ant drobės dėl pačios abstrakcijos? Ar ji tapo drąsiais mostais paveikslą, realizmo skatinama?

Taigi mene yra daug problemų. Tapybos metodo problema yra gal net svarbesnė už meno prasmės problematiką. O tapybos metodu Vida turi gerą. Ji yra veiksmingumo tapyme šalininkė. Vida puikiai žino ir sprendžia dažų problemą, kur spalvos atsispindi dažo uždėjime ant drobės. O meno problematika bus aiški kiekvienam žiūrovui, kuris ateis pasižūrėti ir pasigerėti tuo žmogaus šešėliu, tuo vaizdu, kuris išplaukia Vidos paveikluose į paviršius ir žmogų surakina.

Kūrėjas kuria pagal tam tikrą prototipą. Ir kūrinys yra prototipo išraiška, bet tuo pačiu yra tikras ir reikšmingas. Ši Platono idealizacija ir yra abstraktaus realizmo šerdis. Tad ir Vidos paveikslai šia prasme dvelkia europietišku, nors ji pati mokėsi ir brendo, kaip dailininkė, Amerikoje. Sakysim, žinomas amerikietis dailininkas W. de Kooning irgi yra abstraktaus realizmo atstovas, bet jo paveikslai banguote banguoja, kai tuo tarpu Vidos paveikslai plaukia tiesių linijų pagalba. W. de Kooning žmonės iškyla iš paveiklo kaip ir Vidos, bet de Kooning žmonės ten plūduriuoja, bandydami tapti konkrečiais žmonėmis, kuriais Vidos žmonės jau yra. Tad Vida eina priešinga kryptim, lyginant su W. de Kooningu. Ir ji taip ieško radikalaus sprendimo tai abstraktaus realizmo problemai, nes pati kūryba yra problematiška.

Tad su maloniu nekantrumu laukiame Vidos Krištolaitytės Čurlionio galerijoje, Chicagoje, sausio 7 d. Parodą rengia ir globoja Chicago's atėitininkai sendraugiai.

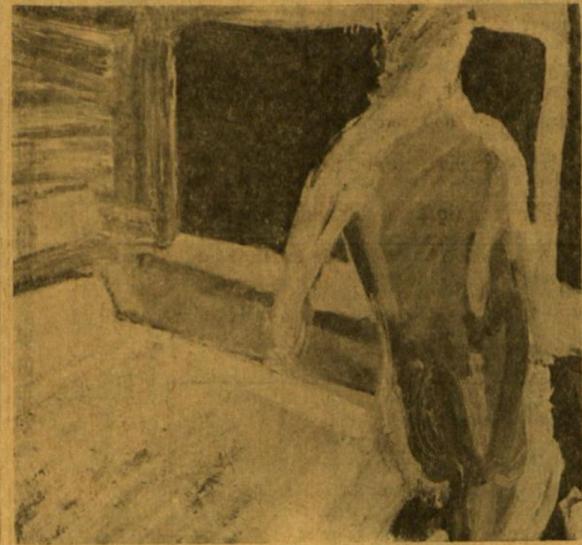
A. G'adkauskas

Dail. Vida Krištolaitytė, kurios darbu paroda Čurlionio galerijoje atidaroma sausio 7 d. 5 val. popiet (tuoj po simpoziumo, aptariančio dr. J. Graiuną knyga "Idealas ir laikas") Čurlionio galerijoje. Parodą rengia Chicago's atėitininkai sendraugiai. Nuotr. G. Penko

MAŽIAUSIAS, BET GRAŽIAUSIAS PINIGĖLIS

tuose, bei jo ir kažkokio "Chicamerikiečių spaudoje tos pataisos neteko pastebėti, bet pats Račkus (nė negirdėjau!) 1959 m. leistuo emė visur vartoti "Brennerj — Baranauską", ka jis tikrai apie Linkolno centą ir jo autorių kalbėjo ar rašė. Ir jo paties pagamin

Vidos Krištolaitytė Rugsėjo 30 (aliejus). Nuotr. G. Naujokaičio

Tie vokai buvo: a) siuntinėjami numizmatikams ir kitiems suinteresuotiems asmenims iš Linkolno gimitinės apylinkių, cento 50 metų sukakties proga, tušti ir tik keturiais pašto ženklais po 1 centą (su Linkolno atvaizdu) apliudyti; b) vartoti ir vartojami laiskams persiųsti net dabar. Tai buvo tikrai stipri priemonė Brennerj Baranausku išgarsinti. Tik ar reikėjo, ar derėjo?!

Pirmausia, — Victor David Brenner buvo žydas. Tatai aišku iš visos jo giminės. Priešui teko patikrinti šį faktą tyrinėjimais. Su sirašinėjimas ir "Universal Jewish Encyclopedia" (1940), kurion, jei ne žydas, Brenneris nebūtų patekęs, jo žydiškumą neabejotinai paliudija. Račkus tatai sąmoningai nutyli.

Antra, — niekas Brennerio ypatinai nesisavino; gi Amerikoje, kur jis išgarsėjo, be jokios kovos užtai, asmuo laikomas to krašto bei tautos kilmės, kur jisai yra gimęs. Vadinasi, genialusis Linkolno cento kūrėjas amerikiečių, kaip tikrumoj ir buvo, "kilęs iš Lietuvos". Daugiau ji mums "lietuvinai" nebuvo jokio pagrindo.

Trečia, — išvarčiau glėbius spaudos leidinių, kuriuose Brenneris šio krašto proga buvo paliestas, išžiūrėjau kelias enciklopedijas, patikrinau organizacijoje, kur tikrai kokių jo pėdsakų įminta ir palikę, tačiau niekur ne

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)
Gerų vokalistų ir instrumentalistų koncertų vis buvo didesnė laisvojo pasaulio lietuvių kolonijose. Užmojo grandioziškumu pažymėtinas J. Karnavičiaus operos "Gražinos" pastatymas Chicagoje. Šviežiu naujumu ir viso mūsų muzikinio gyvenimo stukteliėjimu pirmyn pasižymėjo ir kongresiniai Dariaus Lapinsko pastatymai: opera "Maras" ir kantata "Karalius Mindaugas". Nuostabą kelia ir Izidor'aus Vasyliūno pradėtas darbas: minint 50 metų nepriklausomybės atgavimo sukaktį, suruošti visą seriją lietuvių kamerinės muzikos koncertų Bostone. Šiaip į išskirtinius mūsų koncertus bei muzikinius pastatymus atkreipė dėmesį ir muzikos kritikai amerikiečiai jų didmiesčių spaudoje. Kai tuo tarpu rimtos ir dalykiškos kritikos savoje spaudoje (su mažomis išimtimis) dažnai tekdavo pasigesti, rašantiesiems švaistantis tik bendrybėmis arba spaudai parūpinant net išankstines "recenzijas".

Dailės parodų nors ir netrūko, bet jų gal buvo kiek mažiau, negu praityje. Kiek prisimename, ankstesniais metais kartais atrodydavo, jog tų parodų yra jau tikra infliacija. Tad, jeigu šiemet jų būtų ir sumažėję kiekybine prasme kokybės sąskaiton, tektų tik pasidžiaugti. Tačiau vargu ar šitaip atsitiko. Parodų virtinėje kaip tik per mažai buvo pačių gerųjų mūsų dailininkų vardų. Žodžiu, lyg trūko pirmaeilių parodų, tenkinantis tik antraeilėmis. Gal čia dailininkai nesiangažavo, taupydami savo darbus Kultūros kongreso reprezentacinei parodai, kurios deja, taipgi nebuvo, tenkinantis tik Čurlionio galerijoje turimų skrynių pravėd'imu.

Planingo mokslo veikalų leidimo aiškiai pasigesta. Ir atrodo, kad ateityje čia vien tik privačios iniciatyvos neužteks. Tad ir stiprėjantis Lietuvių fondas lituanistinio mokslo sektoriaus turėtų nepamiršti.

Kaip ir kiekvienori metai, taip ir 1967-tieji atnešė visą eilę jubiliejinių datų ir vardu. Džiugu, kad visa tai minint, nepasitenkinta tik tuščiakalbe ir banketine iškilme. Ne vienu atveju sukaktys buvo atžymėtos kur kas prasmingesniu užs'mojimu ir ilgiau išliekančiu darbu rezultatu. Sakysim, minint poeto Bern. Brazdžionio 60 metų amžiaus sukaktį, susibausta išleisti visą jo poeziją vienoje knygoje, arba to pat amžiaus sulaukęs kompoz. Jeronimas Kačinskas Bostono visuomenės pagerbtas surengtu jo kūrinių koncertu. Tai vis pilnaviduriai kūrybinės veiklos vaisiai, o ne bergždžias tuščiažodžiavimas jubiliejinėmis progomis. Dieve duok, kad panašaus visokeriopo brandumo ypač netrūktų ateinančias, jubiliejinius laisvės metais, kad neuždustume juose vien tik grandioziųjų planų surašyme ir kalbose.

Aplamai 1967-tieji metai lyg ir praėjo Trečiojo lietuvių kultūros kongreso ženkle. Iš paties kongreso stebuklų tikėtis būtų buvę tikrai neprotiška. Tačiau būtų taipgi neprotiška jo reikšmės visai neįžūrėti. Jis sujungė ir sutelkė žmones, jis buvo paskatas vienam kitam rimtai pasitempti ir ištesėti, nežiūrint tam tikro pabrimo ir neapgalvoto nesuskalbėjimo bei pasikaltinimo jo paruošoje.

Tikime, kad 1967 metų mūsų kultūriniai laimėjimai ir kai kurie pasimetimai bus neblogu kelrodžiu, smaugstant gaires ateinančių metų darbams.

k. b.

Mokytojas aiškina mokiniams a-laus kenksmingumą. Jis sako: — Jei pripilsiu vieną kibirą vandens, antrą alaus ir atvesiu asilą, kurį jis pasirinko? — Vandeni, — atsako mokiniai. — Kodėl? — klausia mokytojas. — Todėl, kad jis asilas, — atsako mokiniai.

radau, kad jis būtų kur nors, bent kartą įsirašęs, išrašytas, pasirašęs, paminėtas kitaip, negu Victor David Brenner, Victor D. Brenner... Visur — tik Brenner! O, dera manyti, tasai garsusis medalistas savo pavardę geriausiai žinojo pats...

daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižūrėsite, kai sutrupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti \$2.50, \$5.00, \$10.00 arba net \$25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po \$25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams namėsnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificate' taupymo skyriumi).

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

MOVING
SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna apraunda.
2047 W. 67th P. WA 5-8063

TELEVIZIJAS
paprastas ir spalvotas nebrangiai taisyau. Už patarnavimą vietoj \$3, už dirbtuvės darbą \$10.00 ir dalys.
Pasiteiraukite apie naujas
J. MIGLINAS
2549 W. 69 St., II auk., PR 6-1063

BANGA
TV, Radio, Stereo, Air-Conditioners
Pardavimas ir taisyimas
2649 W. 63rd St., Telef. 434-0421
P. Rudėnas R. Šimulis

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10 iki 11 val. ryto. Šeštadieniai ir sekmadieniai nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto. Vakaraus pirmadieniai 7 val. vakaro.
1169 South Maplewood Avenue
Chicago, Illinois 60629

VISOS PROGRAMOS IS WOPA
1490 kil. AM ir 1027 mg FM
Telef. HEMlock 4-2413

LEO'S SINCLAIR SERVICE
5759 So. Western Ave.
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos
Tune-up ir Motorų Remontas
Kampas 58th Street
Telefonas PROspect 8-9533

MARQUETTE PARK AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINEJI
SO MILIJONŲ PERSOKUSI BENDROVĖ

CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE. CHICAGO, ILL. 60636 TEL. GR 6-7575

CHICAGO SAVINGS AND LOAN BENDROVĖ, viena tary žymesniųjų krašto finansinių įstaigų, aptarnauja šios apylinkės gyventojus pavyzdinai, saugiai ir pelningai jau virš 43 metus, visada prisilaikydama saugumo ir išmokėtam-palyginamai aukštą dividendą. Per paskutinius 10 metų Chicago Savings išmokojo savo taupytojams virš 14 milijonų toleriu dividendų Chicago. Taupymo Bendrovė steigėsi kaip apytinasiškai ir teikti pačius geriausius patarnavimus savo taupymo ir skolinimo nariams.

mes bendradarbiaujame su vietinėmis lietuvių organizacijomis, noriai prisidedame darbais ir finansais, kad galėtum pasiekti geresnų gyvenimo sąlygų. Kviečiame visus taupymo ir paskolų reikalais kreiptis į Chicago's Taupymo ir Skolinimo Bendrovę išaugusią į virš \$84,000,000 turto įstaigą.

CHICAGO SAVINGS BENDROVĖ kviečia visus lietuvius, ypatingai tuos, kurie dar nesate aplankę mūsų 84 milijonų dol. finansinės įstaigos, vienos įdomiausių visoje Chicagoje.

Atsilankę pamarysite gėlimis išpuoštą pirmą įstaigos aukštą Laimės Šaltinėly — Wishing Well, per kurį surenkama ir išdalinama kasmet įvairioms labdarinėms įstaigoms apie \$1,200,000. Pamatykite plačiai žinomą didelį Chicago Savings Prezidentinį kambarį, kuriame yra vietos 200 asmenų ir kuris veitui duodamas organizacijų su-

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

1. Insured Family Savings
2. College Bonus Savings
3. Christmas Club Savings
4. Vacation Club Savings
5. Home Mortgage Loans
6. Home Improvement Loans
7. All Types of Insurance
8. Sell and redeem U. S. Bonds
9. Safety Deposit Boxes
10. Free Community Rooms for your organization meeting
10. (Free Coffee)
11. Cash checks and pay all family bills with our special money

4³/₄% METAMS

VISUOSE TAUPYMO SKYRIUOSE

FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM SAVINGS AND LOAN INSURED

Federalinės vyriausybės apraudo's įstaigoje visos taupymo sąskaitos apraustos iki **\$15,000.00**

rinkimams Susirinkusiems veitui jame teikiame kavą. Šis kambarys yra išpuoštą dideliais Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentų paveikslais ir trumpomis jų gyvenimo žiniomis. Pamatykite įvairių rūkinių kabinetą ir daug kitų įrengimų bei patogumų, kuriais per metų metus naudojasi mūsų taupymo ir skolinimo nariai.

Ypatingai kviečiame vaikų tėvus pradėti taupyti vaikų mokslui reikalingus pinigus. Mes turime specialų skyrių, kuriame taupomi mokslui reikalingi pinigai (College Bonus Savings). Šiame skyriuje laikomiems pinigams mokami patys aukščiausi dividendai, net iki 5 1/4%. Šiandien mokslas kainuoja nuo \$6,000 iki \$12,000 ir

daugiau. Jei pradėsite mažais mėnesiniais indėliais taupyti nuo vaiko jaunų dienų, tai nei neapsižūrėsite, kai sutrupysite mokslui reikalingus pinigus. Galite pradėti \$2.50, \$5.00, \$10.00 arba net \$25.00 sumomis į mėnesį. Kai padėsite 200 kartų po \$25.00, tai susidarys reikalinga suma. Tokiu būdu bus užtikrintas jaunimui reikalingas mokslas. Vaikams bus lengvesnė ir gražesnė ateitis, o tėvams namėsnė sąžinė. (Šio mokslo taupymo skyriaus nereikia sumaišyti su dabar garsinamu Certificate' taupymo skyriumi).

Valdyba, direktoriai ir visi tarnautojai Jūsų lauksime.
JOHN PAKEL, Sr., Prezidentas

PATOGIOS VALANDOS:

MONDAY	12:00 P.M.—8:00 P.M.
TUESDAY	9:00 A.M.—4:00 P.M.
WEDNESDAY	Closed All Day
THURSDAY	9:00 A.M.—8:00 P.M.
FRIDAY	9:00 A.M.—8:00 P.M.
SATURDAY	9:00 A.M.—12:30 P.M.

60 METŲ NUO JONO BILIŪNO MIRTIES

JONAS MISKINIS

Siemet gruodžio 8 d. sukako 60 metų, kai rašytojo Jono Biliūno gyvybė užgeso. Jis gimė 1879 m. kovo 3 d. Ukmergės apskr., Anykščių vals., Niūronių kaime. Mokėsi Anykščiuose, Mintaujos gimnazijoje, iš kurios už cerkvinį maištą buvo pašalintas. Negalėdamas grįžti atgal, įstojo į Liepėjos gimnaziją, kurią baigė 1899 metais. 1900 m. stojo į Tartu universiteto medicinos fakultetą, bet dėl studentų riaušių 1901 m. iš universiteto taipgi buvo pašalintas. Grįžęs į Lietuvą, vertėsi pamokomis Šiauliuose. Atgal į universitetą nebuvo priimtas. Neturėdamas išeities, išvyko Vokietijon ir stojo į Leipcigo aukštąją mokyklą, kur bestudijuodamas labai susidomėjo visuotine literatūra. Metė komer-

Jonas Bilūnas

cijos mokslus ir 1904 m. išvyko į Šveicariją Zuericho universitetan literatūros studijuoti. Biliūnas jau tada buvo silpnos sveikatos — sirgo džiūva. Ligos kamuojamas, nutraukė studijas ir grįžo Lietuvon. Gydytojui jam patarė važiuoti gydytis Juodosios jūros pakrantėn, bet kelionei rašytojas neturėjo pinigų. Kurį laiką gyveno tėviškėje. 1905 m. vasarą išvažiavo į Zakopanę Karpatų kalnuose. Čia besigydydamas, kad ir sunkiai sirgo, bet su plunksna nesiskyrė.

1907 metais, būdamas pačia me jaunystės brandume, gruodžio 8 d. mirė ir buvo palaidotas Zakopanės kapinėse, Lenkijoje. Iš ten jo palaikai 1953 metais buvo perkelti Lietuvon ir palaidoti netoli rašytojo tėviškės esančiame piliakalnyje tuo įvykdant kone testamentinę vieno jo eilėraščio mintį:

Kai numirsiu, man pakaskit
Ant šventosios upės kranto,
Kad matytų kapas sodžių,
Kūdikėlis kur užaugau.

Jonas Biliūnas iš pat jaunystės buvo įsijungęs į aktyvų lietuviškos kultūros darbą. Rašė ir platino uždraustus lietuviškus raštus, skaitė referatus, paskaitas ir aktyviai dalyvavo 1899—1900 pirmame lietuvių spektakly „Amerika pirtyje“. Be to, varė smarkią kovą su sulenkėjusiais dvarininkais, dvasininkais ir kitais.

Literatūrinis palikimas

Gaila, kad Jono Biliūno literatūrinis palikimas nėra gausus: apie 25 prozos gabalėliai ir keletas eilėraščių. Neilgas buvo ir jo kūrybos laikotarpis — vos 5—6 metai. Tačiau, nežiūrint to, Biliūnas užima žymią vietą lietuvių literatūroje. Juk ne raštų gausumu apsprendžiama rašytojo reikšmė.

Rašytojo kūriniai yra jo asmenybės spinduliavimas. Ar mažesnį ar didesnį kiekį jų spindulių rašytojo asmenybė pasiskleidžia — svarbu, kad jie būtų ryškūs, kad jie skaitytoją apšviestų ir šildytų.

Biliūnas buvo mūsų priešakarinio patriarchalinio kaimo vai-

kas. To kaimo, kuris dar tebegyveno šimtmečiais susiklosčiusia lietuviška buitimi, kurio dar nebuvo nusiaubęs karo siaubas, kuris dar nebuvo persunktas miesčioniškom dainuokom. Vargingi mokslo metai ir miestiška aplinka brendimo metu jį buvo atitraukę nuo gimtojo kūrybinės galios šaltinio. Bet stipri ir ieškanti asmenybė greit susirado savo tikrąjį kelią. Jo apsakymėliai savo siužetu, savo filosofija glaudžiai susieti su Lietuvos kaimo anuometiniu gyvenimu, su lietuvių žmogaus dvasia. Rašytojas mokėjo giliai pažvelgti į lietuvių sielą, parodydamas ją savo raštus visu ryškumu. Ne kaimo tipus jis aprašinėjo, bet ieškojo lietuvių amžinųjų idėjų, bendrų visai žmonijai, ir rodė, kaip jos prasilažia per lietuvių žmogaus sielą.

Amžinos idėjos

Kūrinyje „Vagis“ sprendžiama žmogaus sąžinės problema. Ūkininkas, gelbėdamas savo turta, užmuša ginkluotą plėšiką, burlioką, kuris vedėsi iš tvarto jo mylimą arklį. Kitaip sutrukdyti vagystės jis negalėjo, nestatydamas savo gyvybės pavojun. Kunigas per išpažintį jam nuodėmę atleidžia. Ir žemiškas teismas tikrai jį išteisintų. Tačiau žmogus, nors visai save bando pateisinti, ramybės neranda. „Visą gyvenimą tas kirminas graužia man širdį. Ir nežinau da, ką pasakys Visagalis“. Taip lietuvis išsprendžia Dievo įsakymą: „Neužmušk“.

Apsakymėly „Lazda“ J. Biliūnas aptaria atleidimo dorybę. Buvęs baudžiauninkas priglaudžia savo pastogėje buvusį dvaro prievaizdą, pono be globos paliktą, ir priima iš jo lazda, kuria pats seniau buvo nekaltai sumuštas.

Vaikų nedėkingumą savo tėvams atvaizduoja Biliūnas „Ubage“. Kai Sekspyro karalius Lyras svaido prakeikimo žaibais ir dega kerštingu pykčiu savo dukterims, tai Biliūno Petras Sabaliūnas, viską atidavęs sūnui ir jo iš namų išvarytas, susikaupęs neša savo kančią ir randa savyje galios dar ir kitam paguosti. Imdamas iš svetimųjų rankų pirmąją duonos riekę, jis stengiasi paguosti ligonį, kurį laiko nelaimingesniu už save.

Žmogaus nedėkingumą ne tik savo artimui, bet ir savo ištikiems padėjėjams, gyvuliams, Biliūnas iškelia nuostabiam vaizdely „Brisiaus galas“.

Visos šios vadinamos „amžinos idėjos“ Jono Biliūno įvilktos į konkrečias lietuviškos tikrovės formas. Todėl jos ir atrodo mums tokios artimos, tokios naujos ir niekad nesenstančios.

Čia regimų mūsų rašto žmonių pokalbis tikrai turėtų būti įdomus. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: poetas Leonardas Andriekus, „Aidų“ redaktorius dr. Juozas Girnius, rašytojas Antanas Vaičiulaitis, stovi poetas Alfonsas Nyka-Niliūnas. Tačiau nemažiau įdomus bus simpoziumas ir sausio 7 d. 3 val. popiet Jaunimo centre, Chicagoje, pristatant naują Juozo Girniaus knygą „Idealas ir laikas“. Simpoziumą moderuos Wisconsin universiteto prof. dr. Vytautas Vardys. Simpoziume dalyvaus „Metmenų“ redaktorius Algirdas T. Antanaitis, mokyt. Stasys Rudys, stud. Romas Sakadolskis ir dr. Kęstutis Skrupskelis. Simpoziumo tema susisų apie šio meto krikščionio uždavinius ir kaip juos mato dr. J. Girnius pastarojoje savo knygoje. Visuomenė simpoziuman kviečiama gausiai atsilankyti.

Norėdami geriau aptarnauti mūsų gausius klientus, perėmėme dar vieną restoraną Oak Lawn mieste. Galite būti užtikrinti, kad turėsite skanius valgius, skubų patarnavimą, kaip ir mūsų pirmame restorane. Kviečiame ir lauksime jūsų atsilankant.

Kilty's Restaurant

4545 West 95th Street, Oak Lawn, Illinois

(2 blocai į rytus nuo Cicero Avenue)

Telef. — Garden 4-5800

Jauki atmosfera — skanūs valgiai — skubus patarnavimas

VESTUVĖMS IR BANKETAMS YRA PRIVATUS KAMBARIAI NUO 10 IKI 800 ASMENŲ.

Atdara kasdien nuo 8:30 val. ryto. Sekmad. ir šventad. nuo 1:00 val. popiet.

Artesian Restaurant

2432 West 63rd Street

(63rd & Artesian)

- Skanūs valgiai
- Geras patarnavimas
- Puiki atmosfera

PIETŲS

\$1.65 IR \$2.25

JOKIO LAUKIMO — GREITAS PATARNAVIMAS. TALPA — 350 SĖDIMŲ VIETŲ.

Rezervacijoms skambinkite — 436-4622

Atdara sekmad. ir ketvirtad. 6 v. ryto iki 1 val. ryto. Penktad. ir šeštadieniai iki 5 val. ryto.

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI SIANDIEN!

5 ¹/₄ %

Mokamas už vienus metų taupymo laktus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

4 ³/₄ %

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2272 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO ILL. 60608

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4: Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

• Rengiamasi išleisti Vydūno raštus. Vydūno gimimo šimtmečiui atžymėti mecenato M. Zilinsko (Berlyne) bei kitų remiamas Liet. Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius nutarė išleisti Vydūno raštus. Jų redaktorių pakvietė vydūnistą Antaną Krausą (Melbourne) ir filosofiniams veikalams redaguoti Rapolą Serapiną (Los Angeles). Pirmuoju tomu bus atspausdinta „Amžina ugnis“ ir „Pasijilgimas“.

Antanas Krausas, Melbourne, Australijoje, jau sutelkė daug įdomios ir svarbios medžiagos taipgi Vydūno monografijai. Drauge redaguodamas raštus, nemaža laiko pašvenčia ir šios monografijos rašymui, kurią tikimasi irgi išleisti.

LUIZ'S SERVICE

67th ir So. Western Avenue
Telef. — 476-8780
Tune-ups — Stabdžiai — Patarnavimas kelyje. Karoserijos (Body) ir sparnų (Fender) taisymas. Pilnas motorų pataisymas ir plovimas. Savininkas Aloyzas Kuniskas

10% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus.
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av. Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS
PASIRINKIMAS SPALVUOTŲ AR PAPRASTŲ TELEVIZIJŲ • RADIJŲ • STEREO • ORŲ VESINTUVŲ • TAISYMAS
2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

If you enjoy the atmosphere of a Japanese Tea House and Alohaland...
come to the
DIAMOND KEEN
RESTAURANT AND LOUNGE
... the pleasures of both await you there
COMPLETE LUNCHEONS
Sarah Mitchell, Hostess
ON SOUTHWEST HWY. JUST WEST OF THE KEDZIE, 70th STREET INTERSECTION
for reservations call 625-1678
Private Rooms for Group Parties and Banquets

HIGH RATES
4.75% per annum on regular savings
5.25% per annum on investment bonus
Savings Insured to \$15,000.00
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

JAU DVYLIKA METŲ VEIKIA LIETUVIŲ BERNUKŲ MOKYKLA —
ŠV. ANTANO GIMNAZIJA
Kennebunkporte, Maine,
SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.
Išeinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba (po 4 val. savaitėje, 4 grupės).
Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo orientacija. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas.
Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Atlyginimas visiems priinamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Registruokite mokinius 1968-1969 m. Primami mokiniai, baigę 8 skyrius.
Informacijų ir kitais reikalais rašykite:
Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

Poetas Jonas Aistis skaito savo kūrybą Los Angeles įvykusiame literatūros vakare, kurį gruodžio 16 d. surengė Lietuvių fronto bičiulių sambūris. Nuotr. L. Kanto

Dr. Remeikis apie sovietinę rusifikaciją

Dr. Tomas Remeikis, vienas iš "Lituania" redaktorių, dėstęs Šv. Juozapo kolegijoje East Chicago, Ind., parašė brandžią studiją apie Sovietų Sąjungos rusinimo užmojus. Studija išspausdinta žurnale "Canadian Slavic Studies" Nr. 3 (1967 m. rudens laida).

Peržvelgęs Sovietų konstitucinius nuostatus, suvažiavimų ir atskirų pareigūnų pareiškimus, dr. Remeikis atkreipia dėmesį, kad Sovietų Sąjungoje yra nusistatytas atskirų tautų respublikų sąvarankumą mažinti ir siekti Sovietijos žmonių suvienodinimo, palaipsniui siaurinant tautines apraiškas. Galutinis siekimas — visiškas suvienodinimas, įvykdytas nutautinimą, bet nesudarant naujos tautybės, o įliejant į didžiąją Sovietijos masę sudarant ją rusų tautą.

Šituo atžvilgiu įdomus yra 1963 m. spalio 9—12 dienomis Prunzėje suauktas Sovietų Sąjungos Mokslo akademijos filosofijos ir teisės sekcijų mokslininkų suvažiavimas. Skelbiant ty mokslininkų diskusijų rezultatus, pažymėta, kad jų nuomone — tautiškas yra didžiausioji kliūtis suaugti visoms Sovietijos tautoms. Todėl suvažiavimo dalyviai pasisakė prieš "vietinį nacionalizmą" ir prieš "šovinizmą", išryškindami "siekimą — sujieti Sovietijos žmones į vieną jungtinę tautą".

Sovietų partinis ideologas F. Ermakov savo viename rašte pabrėžė kompartijos siekimą — aukliėti žmones internacionali dvasioje. Nutautinimo siekiama ne vien atitinkamu auklėjimu, bet ir kolonizaciniu žmonių kėnojimu. Pvz. jeigu Lietuvoje pagal 1923 m. gyventojų surašinėjimą rusų buvo tik 2.70%, tai 1959 m. surašinėjime Lietuvoje rusų jau rasta 8.5%.

Kompartijos organas "Komunist" 1965 m. rugs. numerį išspausdino kolektyvinį, trijų autorių pasirašytą straipsnį, kuriame pabrėžiama, jog daugia-tautė Sovietų visuomenė jau prijaugo tokį tarpsnį, kada bendra kalba yra būtina, ir suprantama, kad tokia kalba esanti rusų. Sovietų Sąjungos tautos esančios svarbiame integracinės, taigi — vieningai sulietos, valstybės tarpsnyje. Apskritai, marksistiniai Sovietijos istorikai pažymi, kad kalbinė rusifikacija yra neišvengiama ir tai esąs Sovietijos proceso siekis (plg. Rogačevo ir Sverdliuo straipsnį "Komunisto" 1965 m. rugs. numerį).

Ūkinio gyvenimo pertvarkymu, Lietuvos ir kitų panašių valstybių jungimu į naujus ekonominius vienetus, tą tautų siuliejimą stengiamasi paspartinti. Minėtame mokslininkų suvažiavime Prunzėje visi sutiko, kad Sovietijos jungtinių respublikų suverenumas išnyks ir tik gali būti keliamas klausimas, kada ir kuriuo būdu tai bus pasiekta.

Konstatuodamas, kad Sovietų Sąjungos teisinė kryptis, jos ideologai ir jos gyvenimo faktai

rodo stiprias pastangas naikinti Sovietų Sąjungos sąstatančias kraštų tautinius skirtumus, vykdyti nutautinimą, dr. Remeikis pažymi, kad tik tikroji demokratija galėtų teikti tiems išlaikyti atskirų tautų savitumą.

Jis rašo: "Only genuinely democratic development in the Soviet Union could offer hope to those who would like to preserve diversity".

Čia reikia pažymėti, kad Sovietų Sąjungos pavergtos tautos jokiū būdu nesutiks, nors ir demokratiją įvedus, nors ir identišumą išlaikant, pasilikti Sovietų Sąjungos dalimi. Jų siekimas yra ne tik identiškas, savitumas, bet ir visiškai pilna nepriklausomybė.

J. Daugl.

NAUJI LEIDINIAI

● **Dr. J. Pozinas, MŪSŲ JAU NIMAS LIETUVOS LAISVES SUTEMŲ LAIKAIS.** Atspaudas iš "Dirvos" 1965 m. Nr. 129—132. Išleido J. J. Bachunas, Tabor Farm, Sodus, Michigan.

● **T. Viktoras Gaidžiūnas, O. F. M., PIRMIEJI BANDYMAI KRIKSTYTI ZEMAIČIUS.** Zemaičių krikšto 550 m. sukaktės proga. Brooklyn, N. Y., 1967. Atspaudas iš žurnalo "Karys", 1967 m. spalio mėn., Nr. 8, 225—233 psl.

● **Albertas Zubras, ISEIVIJA IR TAUTA.** Paskaita skaityta Tautos šventės proga Melbourne 1967 m. rugsėjo 10 d. Atspaudas iš "Tėviškės Aidų".

● **Ffateistų draugijos Lietuva BIULETENIS, 1967 m. lapkričio mėn. Nr. 8 (116).** Biuletinio redaktorius — Eugenijus Petrauskas, 7742 S. Troy St., Chicago, Ill. 60652.

● **VYTIS, 1967 m. gruodžio mėn. Nr. 10.** Mėnesinis Lietuvos Vycių laikraštis. Metinė prenu-

Gruodžio 16 d. Los Angeles įvykusiame literatūros vakare dalyvavę rašytojai ir kiti menininkai su svečiais: poetu Jonu Aisčiu ir gen. Lietuvos konsulu dr. J. Bielskiu. Iš kairės į dešinę: dekoratorė R. Bu reikiė, poetas Pranas Visvydas, rašytojas J. Eininis, rašytoja Alė Rūta, poetas Bernardas Brazdžionis, aktorė D. Mackialienė, Lietuvos gen. konsulas dr. J. Bielskis, muzikė G. Gudauskienė, solistė B. Dabšienė, poetas Jonas Aistis, prof. El. Tumienė, rašytojas Jurgis Gliuda ir arch. E. Arbas. Nuotr. L. Kanto.

merata \$4.00. Adresas: Vytis, 1625 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60636.

● **VILTIS, Oct. - Nov., 1967.** A Folklore Magazine. Metinė prenumerata \$3.50. Redaguoja V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Žurnale nuolat skelbiama nemažai ir lietuviškosios medžiagos.

● **Bronius Budriūnas, MI-SIOS.** Švento Kazimiero garbei.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu audekdam pasirinktus reikmenis ypatingai progai! Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telef. PProspect 6-3998

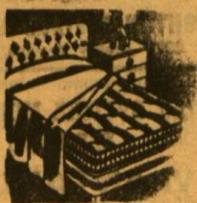
ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams skelbimų rėmai ir metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginiai 7-7258 59

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmad. ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad. nuo 9 iki 6 val. sekmiad. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

METROPOLIS-RESTORANAS

6538 S. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL. — TEL. 476-9009

Vienintelis lietuviškas restoranas su gerais patiekalais, kaip šaltas, šnecelis ir kt. didelis pasirinkimas vietinių ir importuotų gėrimų. Lietuviškoj jaukioj nuotaikoj galėsite praleisti laiką, skaniai pavalegyti ir atsigalvinti.

Atdara kasdien nuo 3 val. popiet iki vėlumos. Šeštad. ir sekmiad. nuo 12 val. d. iki vėlumos. Visi prašoni atsilankyti. Savininkai PETRAS IR ANTONINA KAUSAI

Western Electric
Manufacturing & Supply Unit Of The Bell System

CAREER OPPORTUNITIES
EQUIPMENT INSTALLERS
COMMUNICATION

Installers of telephone central office equipment. On the job training, no experience necessary. High School graduates or equivalent. Must be able to pass physical examination.

Write or contact CLARK ROUGHT
1150 Griswold at State
Room 1300
Detroit, Michigan
An Equal Opportunity Employer

NUOLATINE SIUVIMO MOKYKLA
IRENA BERNOTAVICIENE.

Jai vadovauja prityrusi mokytoja-instruktorė

Išmokite naujo supaprastinto siuvimo metodo tik per 10 pamokų. Pamokos dėstomos lietuvių ir anglų kalbomis. Registruokitės iš anksto, kad patektumėt į pirmesnį kursą, pas

B. AND B. SEWING SCHOOL VEDEJA
AR YDĄ DIKINIŲ — TEL. 927-0044-45

ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
Joseph F. Grilbauskas
Executive Secretary

4 3/4% ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5% ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings in By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

Brolių Sharkų Restoranai Ir Cocktail Lounges —
SHARKO'S WEST, 6301 W. 63rd Street
Telef. — LUDlow 6-3636
SHARKO'S EAST, 7840 S. Western Ave.
Telef. — PProspect 6-6644

Vidaus vaizdas modernus ir ištaigingo baco, SHARKO'S WEST

Abiejose restoranuose puikios vėdinamos salės tinkamos vestuvėms ir kitokiems rengimams. Skanus valgis, vietos ir užsienio gėrimai.

Savininkai Jurgis ir Geraldas Sarkos

Skirtos lietuvių jaunimui. Premijotos "Laiškų Lietuviams", Vienam arba dviem balsam arba mišriam chorui su vargonais. "Laiškų Lietuviams" leidinys 1967 m.

● **Antanas Ramūnas, IS SUTEMŲ I AUSRA.** Išleista autoriaus lėšomis. Spausdino "Tėviškės Žiburių" spaustuvė Toronte 1967 m. Knyga 454 psl., kaina nepažymėta. Knygoje svarstomos ir nagrinėjamos temos padalintos į šiuos šešis skyrius: I. Gašrų ir gaisų, pašvaisčių ir prošvaisčių ženkle, II. Lietuva, Europa ir pasaulis tarp sutemų ir aušros, III. Sursum corda, IV. Žibintai, žaibai ir žvaigždės, V. Ark'o, knygos,

lyros ir rūpintojėlio ženkle, VI. I kosminio amžiaus aušra: čiuironinė pedagoginė vizija.

● **J. Narūnė, BIRUTĖS RYTAS.** Ilustruota M. Rimos Kulmanienės. E liuota 16 psl. knygelė mažiesiems. Spaudė "Gamma spaustuvė Medelline, Kolumbijoj.

● **Juozas Bertulis, MES ISAR-SIM AUKSO SKRYNIĄ.** Libreto. Išleista autoriaus lėšomis Chicagoj 1967 m. Kaina 35 centai. Partitura perduota Lietuvių muzikologijos archyvu.

● **Juozas Bertulis, ENGLISH MASS.** Išleista autoriaus lėšomis Chicagoj 1967 m. Sukrauta J. Karvelio prekybos namuose. Kaina nepažymėta.

ST ZABRODSKAS
MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

Atlieka remonto, perstatymo ir naujų statybos darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išdėna reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ir remontavimui.

Visas darbas yra garantuotas ir apdraustas.

2040 West 52nd Street
Telef. — PR 8-7887
CHICAGO, ILLINOIS 60609

MOVING
perkrausto baldus iš ard ir tili.

A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629, Tel. RE. 7-7088

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
8039 So. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai.

Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. iki 6 val. vakaro ir šeštadieniai iki 3 val. p. p.

foto V. MAŽELIS

● vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
● portretūra
● meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

TEL. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI PNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAID. IR KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. .... 9 v. r. iki 5 v. v. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

STEIN TEXTILE CO.
PAPUOŠKITE BUTĄ NAUJOMIS UŽUOLAIMOMIS.

Išigykite urminėmis kainomis iš tūkstančių įardų užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokadės, "boucle's" ir "fiberglass".

PIRSITE NEBRANGIAI IR GAUSITE DOVANĄ.

STEIN TEXTILE bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylonų, taffeta, aksomo, ANGLISKŲ MEDŽIAGŲ paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimajį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737
Atdara kasdien ir sek. 9:15 v. r. iki 5:30 vak. Pirmad. uždaryta
Nemokama vieta mašinoms pasistatyti už kampo į šiaurę Jefferson Street — Chernin's aikštėje.

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Kultūrinė Kronika

• Kompozitoriaus Jeronimo Kačinsko 60 metų amžiaus sukaktis Bostono lietuvių kolonijos buvo prasmingai atžymėta gruodžio 10 d. jo kūrinų surengtu koncertu. Tai sektinas ir kitoms mūsų kolonijoms pažįsdys, kaip reikia mums palaiau panašiomis progomis perėti nuo tuščių kalbų sakymo į tikrąjį kūrėjų pagerbimą, surengiant jų kūrinų koncertus, išleidžiant knygas, surošiant jų dailės darbų parodas.

Kompoz. Jeronimas Kačinskas, šiemet sulaukęs 60 metų amžiaus.

rétume sustiprinti mūsų liuanistikos programą, bet tai priklausau nuo to, ar bus pakankamas skaičius studentų. Todėl nedelsiant kviečiame užsiregistruoti. Pageidautina, kad studentų organizacijų vadovybės paragintų savo narius skirti vasaros atostogas liuanistikos studijoms.

Kreditai. Studentams už kursą duodami 6 kreditai, kuriuos galima perkelti ir į kitą universitetą. Priimami ir laisvi klausytojai.

Laikas. Vasaros semestras prasideda liepos pradžioje ir tęsiasi iki rugpj. vidurio. Paskaitos numatytos nuo 6-9 val. vakaro, tačiau studentams pagėdaujant, laikas gali būti pakeistas.

Informacijos reikalu kreiptis: Prof. A. Vasys, Lithuanian Program, Fordham University, Bronx, N. Y. 10458.

• Šimtmetis nuo „Aušros“ laikų poeto Jono Mačio - Kėkštas gimimo. Poetas buvo gimęs 1867 m. Ilgavangio kaime, Sila-

Poetas Jonas Mačys - Kėkštas, nuo kurio gimimo šiemet suėjo 100 metų.

voto valsč., Mariampolės apskr., o miręs 1902 m. Plymouth, Pa., JAV. Mačys - Kėkštas buvo poetas, publicistas ir žymus ano meto visuomenės veikėjas. Jo poezijoje apstu patriotinių, socialinių temų, bet jau gana vaisingos ir žymios pastangos taipgi susikaupti ties individualių išgyvenimų jausminėmis šaknimis. Todėl Mačys - Kėkštas visai su pagrindu galėtume laikyti naujų laikų individualiosios mūsų poezijos pradininku.

Be kita ko, Jonas Alstis apie Mačys - Kėkštą Lietuvos Enciklopedijoje rašo: „Kai kas M. (pvz. V. Mickevičius - Kapsukas ir kt.) bandė padaryti pirmoju revoliuciniu dainium, bet jis toks nebuvo, ypač to nematyti jojo poezijos raidoje; jei kas ir yra, tai atsitiktinė, o ne nuosekli kūrybos evoliucija. M. buvo didelės dvasios ir nemažų gabumų lietuvių poetas - patriotas. Jis yra lietuvių XX a. literatūros pirmatakas ir pionierius, naujų kelių pradininkas, savo poetiniu mostu užbėgęs vienu dešimtmečiu lietuvių rašto gyvenimui už akių“.

Atėinančią vasarą numatyti du lietuvių kalbos kursai: pradedantiems ir pažengusiems. Pažengusiai grupei be lietuvių kalbos bus dėstoma lietuvių literatūra ir Lietuvos istorija. Dėstys liuanistai. 1967 m. vasaros semestre paskaitas skaitė profesorai: A. Salys, J. Puzinas, J. Balys, J. Brazaitis, K. Ostrauskas, tėv. V. Gidžiūnas, St. Barzdukas ir A. Vasys. Kviesime juos ir ateinančią vasarai, jei užsiregistruos pakankamas skaičius studentų. Užsiregistruoti reikalinga jau sausio - vasario mėn., prisiūnčiant \$25 čekį Fordhamo universiteto vardu. Toji suma bus įskaityta į mokesčių už mokslą. Šią pirmąją registraciją galima atlikti laišku, nurodant, kurioje grupėje norėtumėt dalyvauti — pradedančiųjų ar pažengusiųjų.

Šiais jubiliejiniais metais no-

FILMŲ ĮVAIRUMAI

Linksma pasaka ekrane

Pagaliau ekrane išvydoma malonų filmą visai šeimai. Ir maži, ir seni puikiai šventėse gali atsipūsti ir pabėgti nuo įprastinių modernių filmų ir pasidžiaugti lengvą, bet miela pasaka.

M—G—M pristato spalvotą Carlo Ponti pastatytą filmą „More Than A Miracle“. Lengvo turinio ir pramoginio pobūdžio pasaka seka gražaus princų ir vargingos kaimietės, tapusios jo princese, gyvenimo kelią.

Pasakojimas remiasi keliomis senomis legendomis. Filme satyriškai akimi žvelgiama į 16 šimtmečio ispanų aristokratiją ir neapolietiškus kaimiečius. Į akis krenta ryškus kontrastas tarp tų dviejų socialinių sluoksnių, tačiau išraiškos būdas nėra perkrautas ar ap sunkintas.

Ispanų princas Ramon (populiarusis arabas Omar Sharif) mėgsta geriau prijaukinti laukinius arklis, kaip išsirinkti sau žmoną iš septynių princesių. O neapolietė kaimietė Izabella (Sophia Loren) atkakliai gina savo garbę, kai tik kaime pasirodo neramus princas.

Ir atsitinka taip, kad princas baltasis žirgas pabėga ir nuve-

da jį į slapčiausią vienuolyną. O tas vienuolynas nepaprastas, nes turį Skraidantį vienuolį, kuris jam išprašauja, kad jis ves merginą, užsispyrusią, kaip jis pats. Vienuolis duoda jam maišą miltų, kad mergina galėtų iškepti 7 tešlainius. Jei jis galės suvalgyti visus 7, tai netikra mergina. Ir vienuolis išskrenda į Siciliją.

Princas atiduoda miltus kaimietei, raunančiai lauke rėpes. Ji iškepa 7 kukulius, bet, vargė tu mano, negali atsispirti ir vieną suvalgo. O princas sugalvoja išsipuošusioms princesėms ir kaimietei indų plovimo lenktynes.

Tai puiki scena, turinti moderniosios pasakos elementus (kaip pvz. televizijoje reklamuojama ir parodo poniutę, plau-

nandį indus gražiausioje savo išieginėje suknelėje).

Režisierius Francesco Rosi (kuris pastatė puikiai nufotografuotą filmą apie bulių kaudynes „The Moment of Truth“) čia atskleidžia save, kaip romantiškos sielos ir jam užtenka pavaizduoti princą taurų, o kaimietę didvyrišką.

Pastatymas yra labai prabangus, vaizdai didingi, puiki muzika, o pati pasaka ir suaugusiems labai juokinga. Galima net manyti, kad tokios rūšies filmai įstengtų pasukti filmus visai priešinga linkme, paliekant seksus ir sadizmą.

St. S.

ATSIŪSTA PAMINETI

• ACEN NEWS, November 1967. Published by Press Bureau of ACEN, 29 West 57th Str., New York, N. Y. 10019. Žurnalo metinė prenumerata

\$3.00. Šis lapkričio mėn. numeris skirtas, minint 50 metų bolševikinės revoliucijos sukaktį, Rytų Europai ir komunizmui. Visi žurnalo straipsniai neilgi, bet gerai paruošti, bendradarbiaus jiems parašyti sutelkiant iš rinktinių kiekvienos šalies žinovų. Siame numeryje rasite tokių randame mūsų rašytoją Algirdą Landbergį. Žurnale atspausdintas jo straipsnis „Writers Under Communism: Farewell To Utopia“.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS, TAIPGI ORG. VESINTUVAI IR SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Kopyčios:
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3 - 0440 ir LA 3 - 9852

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPYČIOS
2533 West 71st Street
1410 So. 50th Ave., Cicero
Tel. GR 6-2345 - 8
Tel. TO 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų laidotuvių ir kitų papuošimų
2433 West 63rd Street, Chicago
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
5911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3 - 6335
Vienas biokas nuo kapinių

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET
2314 W. 23rd PLACE
Tel. REpublic 7-1213
Tel. VYginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4345 S. CALIFORNIA AVE.
Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3807 S. LITUANICA AVE.
Tel. YArds 7-5401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 SO HALSTED STREET
Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 SO MICHIGAN AVE.
Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 SO. LITUANICA AVE.
Tel. YArds 7-1133 — 1139

VASAITIS — BUTKUS
446 SO. 50th AVE., CICERO, ILL.
Tel. OLYmpic 2-1003

LAWN FUNERAL HOME
Sigmund I. Sutkus
1909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 636 2320

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, automobilių, gyvybės, sveikatos, biznio, Patogios išmokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Ilgų metų patyrimas
Apdraustas perkraustymas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDZIAI
Eikspertiška užduoda naujus ir tal. some sonus. Pilnai apsidraude. Darbas garantuotas.
A. ABALL ROOFING CO.
LA 1-6047 arba RO 2-8778

MOVING
Apdraustas perkraustymas įvairių atstumų
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. — FRontier 6-1882

Kas tik turi gerą skonį, viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
MARQUETTE PK., 6211 S. Western, PR 8-5875
Vedėjas — J. LIEPONIS
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30 val. Kitom dienom nuo 9 val iki 6 val. vakaro.
Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5 val. popiet

SPARTA parduoda Telefonken, Grundig, Olympia, Zenith, Burroughs, Royal, ITC ir kt. produktus, tiesiai ir pigiau iš firmų sandėlių:
RASOMAS mašinėles lietuvių ir kt. kalbomis — RADIO - stereo, console, transistor, ir kt. — PATEFONAI — REKORDAVIMO aparatai — SKAICIAVIMO mašinos etc.
Katalogus ir informacijas gausite pranešę savo adresu SPARTA sav.: J. L. GIEDRAITIS, 10 Barry Drive, E. Northport, N. Y. 11731, tel. (516) 757-0965 • Chicagoje informuoja A. Daugirdas GR 6-7399.

LIETUVIŠKA VALGYKLA. GRAŽIAUSIAS LIETUVIŠKAS RESTORANAS, KURIAME GAMINAMI LIETUVIŠKI VALGIAI.
Atdara — nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.
“PALANGA” RESTAURANT
6918 So. Western Avenue — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

dividends have been paid every year since 1897...
currently 4 3/4%
EFFECTIVE OCTOBER 1, 1967 ON PASSBOOK SAVINGS

UF
UNION FEDERAL SAVINGS
3430 South Halsted / Chicago / Phone: 523-2800
Assets over \$30,000,000.00 / Albert J. Aukers, President

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plaunama ir vaškuojama visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

Spygliai ir Dyzgliai

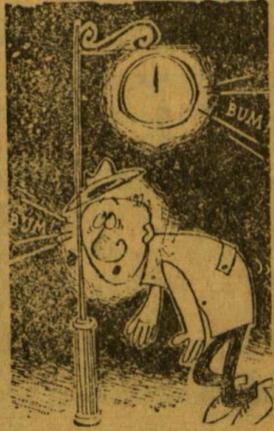
Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

PASAULIO GALAS

Naujųjų Metų proga tenka konstatuoti ne tai jau malonus faktas, kad mus ištiks galas. Ne taip koks ten žemės drebėjimas ar kokiu bombų pamėtymas, bet paprastas pasilaidojimas, be kokio ten a. a. Chruščiovo pagalbos. O tai įvykis, kai žmogus nebegalės išlipti iš savo paties sudėtos šiukšlių krūvos. Žinoma, lietuviai iki kelių jau galėtų būti paskendę nevykdymo rezoliucijose ir sveikimuose, nekaltant jau apie kalėdines korteles, kurios užgula kiekvieną Amerikos žmogų šimtais ir net tūkstančiais. Šis šiukšlių potvynis bus didesnis, negu kadais Nojaus laikais vandens pakilimas, nes šiukšlių susipils ligi pat Ararato kalno.

Amerikoj kiekvieną dieną pagaminama 400,000 tonų šiukšlių. Taigi per metus 146 mil. tonų, o kiekvienam žmogui apie tris ketvirčius tonus. Šiais metais tiek, bet kitais metais jau bus daugiau. Paskaičiuokime, dar neskaudant po Naujųjų Metų galvoms, kiek tonų žmogui šiukšlių teks po poros, po penkių ir po dvidešimt penkerių metų, taip sakant, kad ir kokią

ko dar šitai neįtikina, tai tegu prideda dar 26 milijonus kasmet išmetamų butelių, arba 65 b.l. metalo ir plastikinių kamščių, arba keletą milijonų dantų pastų sunaudotų tūtelėlių.

Pirmieji Naujųjų Metų dužiai

Bet jeigu dar kam to maža ir vis netikima, kad ji ištiks pasaulio galas, tai galima pridėti dar ir šitai, kad Amerikoj kasmet išmetama į lauką 7-8 mil. automašinių ir dar daugiau jų padangų. Kai kas sako, kad gumą mes sunaudojame, bet sunaudojame tik 16% išmetamos gumos ir 10% išmetamos plastikos gaminių. Ir ar gali sakyti, kad negresia pavojus būti gyvenam palaidotam?

Na, bet jei kas net'ki kietom atmatom, tuos galima pralinksminti, iškeliant faktą, kad amerikiečiai padaro kasdien 170 milijonų galionų srutų. Tai padaro daugiausia fabriškai, versdami srutas į švarius vandenius ir taip juos paversdami srutomis. Bet jei kas ir tuo dar nelabai tiki, tai galime pridėti, kad kasdien į erdves išmetame 350,000 tonų įvairių dujų ir sugedusio oro. Ir tenka pasakyti, kad v'sa tai labai gerai ir veiksminga Chicago Marquette Parko 69 gatvėj. Juk geriama visokius gerimus iš dėžučių, ne tik alus. Taigi, kiekveneriais metais Amerikoj išmetama 48 milijonai tuščių dėžučių. Jeigu skaičiuoti, kad kiekviena yra 6 colių ilgio, tai sudarytų 5 mil. mylių bokštą. Taigi daug aukščiau už visus Ararato kalnus. Na, bet jei

Amžinasis linksmuo is klounas, kuris ir iš po šiukšlių juoksis.

vestuvinė ar šiaip kokio labai svarbaus darbo sukaktį švenčiant.

Na, galime pakalbėti ir truputį estetiškiau, taip sakant, apie išgėrimą, nebūtinai jau Chicago Marquette Parko 69 gatvėj. Juk geriama visokius gerimus iš dėžučių, ne tik alus. Taigi, kiekveneriais metais Amerikoj išmetama 48 milijonai tuščių dėžučių. Jeigu skaičiuoti, kad kiekviena yra 6 colių ilgio, tai sudarytų 5 mil. mylių bokštą. Taigi daug aukščiau už visus Ararato kalnus. Na, bet jei

ANTANAS GUSTAITIS

VISŲ DARBAI IR ŽYGLIAI TĖSIAMI

(Iš paguodžiančio sveikinimo dr. S. Aliūnui švenčių proga)

Sutirpdo šimtmečiai lyg snaigė
Ballius ir didvyrius dienos.
Ir žemėj vis kiti pabaigia
Mūs žygius, vyną ir krienus.

Sudildo ateitį į nieką,
Minučių virtinė ilga.
Ir žemėj vis kitiems palieka
Merginos, melės ir alga.

Veikėjai nuskrenda į dangų
Ir jiems jau niekas nesvarbu.
O žemėj šoka velnias tango
Ant jų parketų ir darbų.

Lietuviškų vedybų klausimu

„Reikia pripažinti, kad susitikimas su senais ir naujais lietuviams draugais daugumą sutraukė į šią stovyklą. Gintaro Dambrovos žodžiais, „Gyvenant nuošaliau nuo lietuvių ir beveik neįmanoma išrinkti lietuvių vyrą ar lietuvaite žmoną. Jeigu norime išlaikyti lietuviybę, reikėtų stovykloje visus studentus užrakinti vienam kambaryje ir neišleisti, kol visi nepasirinks“.

(Iš ateitininkų stovyklos diskusijų.)

Nudžiovė varną

Komunistai gali dabar sakyti, kad Amerikoj tikras badas, nes Kultūros kongreso metu kažkas iš knygų parodos nudžiovė A. Gustacio „Atskridusį juoda varną“.

TĖVAS IR SŪNUS NAUJŲ METŲ VAKARĄ

Naujųjų Metų vakarą 76 m. žvalus seniokas aiškina svečiams, kad jis tokio amžiaus sulaukė todėl, kad tvarkingai gyveno, negėrė ir nerūkė. Jam bekalbant, koridoriuje pasigirdo triukšmas.

— Kas ten dabar? — paklausė svečiai.

— O tai mano tėvas vėl pareina, kaip ir visada, girtas, — atsakė seniokas.

VERTAS DEMESIO PASIAIŠKINIMAS

— Tik savaitė po vedybų, o tu jau ateini taip vėlai namo, — sako žmona.

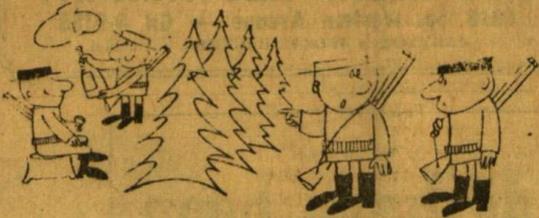
— Negalėjau anksčiau grįžti, nes keliems draugams bandžiau išpasakoti, kaip esu laimingas su tavim, — paaiškina jaunavedys.

— Net ir emigrantinės visuomenės negalima ilgai išaiškinti pavožtos po rėčiu, kaip perekėlės vištos.

V. Trumpa

— Advokatas ir ratas skiriasi tuo, kad advokatas neteptas tyli, o ratas girgžda.

— Kai kurios mergaitės spiegia pamačiusios pelę, bet ramiai lipa į automobilį su vilku.

Cicero medžiotojų klubo medžioklė: „Ei, žiūrėk, ten jau kažkas medžioja“.

NAUJIEJI METAI IR SENIEJI SPYGLININKAI

— Kalbos aš dar tobulai nemoku, stengiuosi pramokti. Duok, Dieve, kad nors senatvėje išmokčiau.

Kalbininkas K. Būga

— Kas per keistenybės būtų gyvulių tarpe, jeigu varnas užsimanytų suokti kaip lakštingala, o lakštingala — krankti kaip varnas; ožys — staugti kaip liūtas, o liūtas — bliauti kaip ožys? Dėl tokio savo būdo pakaitimo pranyktų savitumas, beveik pranyktų ir tokių įvairių gyvulių esmė ir prigimtis. Jeigu toks gyvulių paikumas sukeltų jų tarpe tokį sąmyšį, tai galima suprasti, koks sumišimas ir netvarka kyla, kai žmogus, dėl kitos tautos kalbos savo gimtąją visiškai panikina, taip pamėgsta svetimąją (pamiršdamas savąją, kuria Dievas ir gamta liepia kalbėti), lyg pats būtų ne to krašto ir kalbos.

Mik. Daukša

— „Daug kas pasako: kam reikia tos degtinės, juk tai nuodai! — Kam reikia alaus, juk gerti vandenį yra sveikiau! — Kam rūkyti ir pinigus dūmais paleisti! — Kam tie visokie papuošalai, nes galima apseiti ir be jų! Prisioklausius to visko, norisi paklausti: kam gi reikalingi pasaulyje žmonės? Juk žemelė gali egzistuoti ir be mūsų! Pūstapėdis (J. Garbukas)

Patriotas

Lietuvis daug išsivadęs: Tautos, kalbos, net pavardės. Bet mėgsta šiupinį jis tirštą; Nors būtų išgama tikru, Užgautas šiupinio garu Jisai kitus garus užmiršta.

Maironis

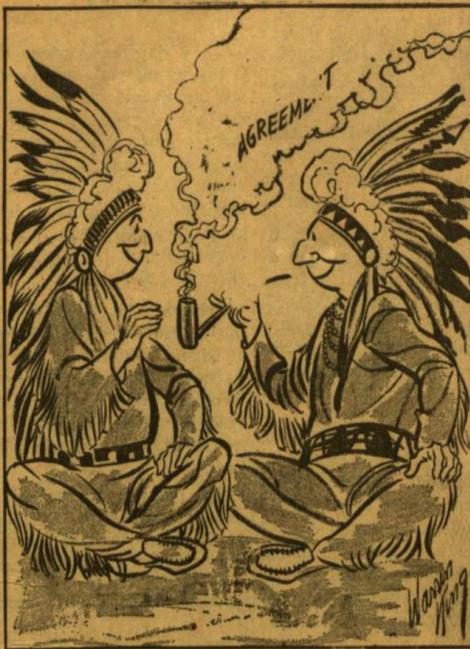
Jausmas gauruotas medžioti išgūrinio, Sovė jis snargliu į skriejančias smegenis.

Ak, aš spiaučiau, kad galėčiau, Jei tiek seilės buturėčiau.

A. Jakštis

— „Šuniui balnas, kiaulei vainikas, o lietuvaitei papirosas visai netinka“.

Dr. V. Kudirkas

Po Naujųjų Metų visi LB ir kitokie veikėjai bei kultūrininkai nebesebars, surūkydami taikos pypkę, tik Alvudas toliau iškilmingai vienas kitam per noselę darniai braukys, nes jie negali pypkę surūkyti, nes vieni rūko, o kiti griežtai prieš rūkymą nusistatę.

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

Atominės bombos fondas. „Nepriklausomoje Lietuvoje“ gen. S. Dirmantas rašo:

„Turime visą eilę visokių pavadinimų, visokios paskirties t. v. fondų, visokių pagerbimo įrašų. O reikalingiausio, tikrai kovai pasiruošti fondo lig šiol nėra. Kur mūsų ginkluotai kovai ruoštis, studijuoti, planuoti centras? Kur mūsų štabo užuomazga?“

Redaktorius suabejojęs sako, kad vargiai, ar kas betikės tokiais štabais, kurie visą Lietuvos Ginklų fondą kažkur nu-daigojo taip tylutėliai, kad net šūvio nesigirdėjo. Spyglių nuomone, reikia surinkti lėšas atominei bombai, su ja nusiųsti generolą prie Kremliaus vartų, tegu ją ten teškia kompartijai po kojų, ir reikalai bus išspręsti; o bombai pirkti lėšų atsiras, įsteigus tokią instituciją „Atominei bombai pirkti fondas“.

Draugiškai pagyrė. „Naujiene“ yra santarpių skyrius. Matyt tuo skyriumi sužavėti „Naujienu“ redaktoriai šitaip

rašo apie Santaros dvasios vadą prof. dr. Vyt. Kavolį:

„Vytautas Kavolis gali būti geras hipų patarėjas, bet faktų skirti, išvadų daryti ir redakcijoms laišku rašyti jis nemoka. Tokių išvadų priėjo ne vien Naujiene, bet ir kitų lietuviškų laikraščių redakcijose.“

Džiaugiasi botagu. Dail. A. Varnas, atidarydamas Kultūros kongreso metu dailės parodą, atidengė štai ką:

„Antrasis Čiurlionio galerijos veiklos penkmetis, deja, buvo labai šešėliuotas. Smurtu nušalinę steigėjus, naujieji vadovai kesinosi iš esmės pakeisti Čiurlionio galerijos paskirtį ir patys pasidaryti joje sukaupto meno turto savininkais. Tik teismuose nuvytas botagas apsaugojo Lietuvos turtą, apgynė galerijos idėją ir pagaliau pačius tokius tvarkytojus išprašė iš šios meno šventovės“.

Taigi malonu, kad š'a iškilminga proga dailės veteranas taip akademiškai atidengė įdomią paslaptį, kad kažkoks lietuvis bučiavo kažkokiam teisėjui į pasturgalį, prašydamas, kad š's botagu Čiurlionio nosį pašmėguotų.

Ko trūko. „Tėviškės Žiburiuose“ korepondentas, aprašydamas Literatūros vakarą, vykusi Chicagoje Kultūros kongreso metu, skundžiasi:

„Rengėjai praktiškai gaudydami ir salėje ir užsėnyje, nes vis ko nors ir kur nors trūko. Kai su geroku pavėlavimu prasiskleidė scenos uždanga, buvo matyti trys paprastos kėdutės — laureatui ir premijos įteikėjams. Scena be jokio šventinio papuošimo, lyg tai būtų paprastas susirinkimas. Labai stigo šventinės nuotaikos, orumo ir išorinio įvertinimo kūrybiniam žodžiui“.

Be abejo, trūko vietos, pasakui trūko mecenato, kuris buvo išvykęs užkasti, o svarbiausia trūko laikrodžio, kad būtų galima pamatyti, jog pavėluota tik 12 minučių. Ant scenos buvo papaišytas varnas, bet dėl kompanijos reikėjo ir kitų paukščių. Trūko orumo, nes reikėjo sudaryti prezidiumą, šis iškilmingai vienas kitą sveikintų, pristatintų, paskelbtų, kad Lietuvoj teka Nemunas, kad buvo Vytautas didysis. Tada po tos šventiškos nuotaikos, ant baldais ir garbės prezidiumais papuoštos scenos gal dar būtų likusi kokia minutė ir kokias literatūrelei.

Gira pradėjo rūgti. „Sandaraj“ paskelbta: „Prieš kiek laiko rezignavo viena iš Alvudo steigėjų, žurnalistė Zuzana Juškevičienė. „Naujiene“ lapkričio 28 d. rašoma: „Kai kas iš pasalų groivė Alvudo įsteigtą vaikų teatrą, bet nepavykus užmačioms, pasiskelbė išstoją iš organizacijos. Ar nebus ir čia įsimetęs koks šeškas?“. Žodžiu, gira įręgo ir įgavusi stiprumo, pradėjo sprogdinti lankus ir mėtyti narius.“

Cia vienas iš tų Molio Motiejų, kurie, paskaitę Spyglius, nusimena, radę savo pavardę.

Naujametinė rezoliucija

Tūkstantis žingsnelių į mūsų bažnyčią, Betgi į salioną daug arčiau lyg tyčia. Ir kada sušėd tu linksmai pas barą, Negirdi, klebonas kaip už griekus barą.

Bet dabar, išgirdęs vidurnakčio varpą, Būsiu pasiryžęs visą šitą tarpą Ir taip nuo senųjų lig naujųjų metų Ašen nebegersiu anei jokių šatų.

Mikas Mužikas

SPYGLININKAI GUODŽIASI

— Romietis rašo: „Mielas Redaktorium, kal galėtum išaiškinti tokius „rebusus“, kuriuos radau beskaitydamas „Draugą“: „Regina Raslavičienė straipsnyje „Anapus Speigračio“ (Draugas, nr. 250) apgailėstauja: „Nome (Aliaskoje) kas metai yra geriausias šunų lenktynės. Deja, aš tik dabar apie tai sužinojau“... Klausimas: o kas būtų atsitikę, jei būtų sužinojusi anksčiau? Nejaugi būtų dalyvavusi tose lenktynėse? Paminint deimantinį Sv. Jurgo parapijos Chicagoje jubiliejų, „Draugas, nr. 252 rašo: „Tai (ginčai su parapiečiais) paveikė klebono sveikatą, ir jis buvo priverstas iš jos (t. y. sveika-

tos!) pasitraukti“. Klausimas: kai žmogus pasitraukia iš sveikatos, kas atsitinka? Jis tik su-dau beskaitydamas „Draugą“: — Malkakirtys rašo: Kad veikimas nesustotų, Ir visi geriau planuotų, Mažiau klaidų pakartotų, Prašom raštą ištaisyti Ir į „Draugą“ surašyti. Už klaidas prašom nepykti, Nes taip pas mus visad buvo, Tie į veiklą pakliuvo, Kurie valdininkais nebuvo. — Du Alvudo orbitos žmōnės atsuntė šį paveiksluką, o vienas pridėjo ir eilėraščių tuos minėtos organizacijos garbei, Naujųjų metų proga ir spausdiname.

Aptiekos bosienė ir bosas šviesus Pračivį kiekvieną užkvečia į puotą. Vaisina žirniukais ir pupom visus, Ištroškusiam girą pasiūlo puotą.

Jei širdį tau skauda ir yra jausmai, Gyvenimas vienišas baisiai padodo. Bosienė pagydyt tau ligą visai Pupelėm ir žirniais iš savo aruodo.

Jei sukasi mintys neramios galvoj Ir niežti liežuvis, pamačius kaibyną, Tu receptą gauni iš daktaro tuoj: — Gerk girą puotą, kramtyk cepeliną.

Tik sklinda aplinkui įvairūs gandai, Kad, dozė didesnę suvalges žirniukų Ir stiklą nugėres, ne vienas andai Pamatė daugybę šeškų ir velniukų.

Al. Wood

VISADA TIKRAS

Profesorius aiškina studentams, kad klaidos žodžiuose nepateisinamos, nes, jei abejoji, gali pasitikrinti žodyne. — Bet aš niekada neabejoju, — pasako vienas.

DIALOGAS

Žmogus, lėjęs į paukščių krautuvę, klausia papūgėlės: — Na, kvaily, ar moki kalbėti? — Taip, žiopoly, ar tu moki skristi?

NESUSIPRATIMAS

— Tai negirdėtas atsiprašymas! — rėkė teisėjas ant teisiavimo, kuris iš restorano buvo pavogęs valgyimo priemones. — Ne apsirikimas, bet tikra vadygystė! — Aiškus apsirikimas, pone teisėjau, — ramiai aiškinosi vagnis. — Aš galvoju, kad tos priemonės sidabrinės!

kusi kokia minutė ir kokias literatūrelei.

Gira pradėjo rūgti. „Sandaraj“ paskelbta: „Prieš kiek laiko rezignavo viena iš Alvudo steigėjų, žurnalistė Zuzana Juškevičienė. „Naujiene“ lapkričio 28 d. rašoma: „Kai kas iš pasalų groivė Alvudo įsteigtą vaikų teatrą, bet nepavykus užmačioms, pasiskelbė išstoją iš organizacijos. Ar nebus ir čia įsimetęs koks šeškas?“. Žodžiu, gira įręgo ir įgavusi stiprumo, pradėjo sprogdinti lankus ir mėtyti narius.“

KODĖL MAŽIAU GIRTŲ VAIRUOTOJŲ

Todėl teismuose dabar mažiau girtų vairuotojų, kad d'edė dalį jų pirma pagauna graborius, o ne policija.

BE VEJO

Rimas Naujų Metų vakare pamatė girtą žmogų. — Mamytė, vėjo nėra, o jis linguoja.

GIMTADIENIO SÜRPRYZAS

— Aš nežinau, kokią staigmeną padaryti savo sužadėtinui, — skundžiasi viena savo draugei. — O, geriausia pasakyk jam savo amžių, — patarė draugė.

— Siandien iš apsirėgimo apie mergaitę nebegali spręsti, nes sprendimui per maža rūbų.

Chicago Slidininkų klubo narė lazdomis ramstosi ir čiuošklykloje.